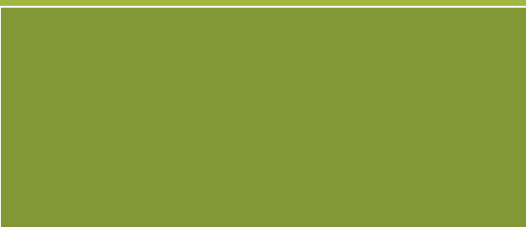

Norads aktiviteter i 2007

Etatsrapport

Innhold

1. Hovedpunkter i 2007	5
2. Faglig rådgivning	6
Miljø og klima	6
Norads miljøhandlingsplanprosjekt	6
Utdanning	7
Forskning	7
Helse og aidsbekjempelse	7
Kvinner og likestilling	7
Menneskerettigheter	8
Konfliktsensitivitet og fredsbygging	8
Korrupsjonsbekjempelse	8
Budsjettstøtte, finansforvaltning og offentlige reformer	9
Kraft og fornybar energi	9
Olje for Utvikling	10
Næringsutvikling	10
3. Kvalitetssikring og resultatrapportering	11
4. Evaluering	12
5. Tilskuddsforvaltning	13
6. Informasjonsvirksomheten	17
7. Administrasjon og organisasjonsutvikling	18
Vedlegg 1:	21
Oversikt over gjennomganger, mv og andre studier, utarbeidet eller finansiert av Norad i 2007	
Vedlegg 2:	25
Faglig samarbeid med internasjonale organisasjoner og nettverk i 2007	
Vedlegg 3:	29
Bistand gjennom Norad i 2007, fordelt etter budsjettkapitler og -poster (NOK 1000)	
Vedlegg 4:	30
Norads andel av norsk bistand i 2007, fordelt på bistandstype (NOK 1000)	
Vedlegg 5:	31
Bilateral bistand (inkludert multi-bi) gjennom Norad i 2007, fordelt på geografiske regioner og budsjettkapitler (NOK 1000)	
Vedlegg 6:	32
Støtte gjennom Norad til multilaterale organisasjoner i 2007	
Vedlegg 7:	33
Bilateral bistand (inkl. multi-bi) gjennom Norad i 2007 fordelt på DAC-sektorer	

Hovedpunkter i 2007

1

Norads hovedoppgaver er å bidra til å styrke den faglige og forvaltningsmessige kvaliteten av alle deler av norsk bistand, foreta uavhengige evalueringer, informere om bistanden, samt forvalte ca. 10,5 prosent av bistanden. Norsk utviklingsbistand økte i 2007 til ca. 22 milliarder kroner. Bistanden er i sterk vekst og under stadig hurtigere endring til nye land og formål, og gjennom nye organisasjoner.

Norad har hatt et aktivt år i 2007, med fokus på styrking av det faglige nivået og tilpasning for å imøtekomme nye politiske prioriteringer knyttet til utviklingspolitikken. Ikke minst har fokuset på de globale klimaendringene økt betraktelig i 2007. Norad har også bygget ut kapasiteten til å følge opptrapping av bistanden i land som Afghanistan og Sudan, og nye samarbeidsland som Burundi og Somalia. Introduksjon av nye faglige bidrag som Resultatrapporten og partnervurderinger av bistandsmottakere er ledd i Norads bidrag til å fremme fokus på resultater og styrke kvaliteten på bistanden.

I 2007 var Norad sentral i utarbeidelsen og lansering av den globale handlingsplanen for helsetusenårsårene, i samarbeid med Utenriksdepartementet (UD), Statsministerens kontor og en rekke internasjonale partnere. Norad videreførte sin sekretariatsfunksjon for det internasjonale nettverket av "korrupsjonsjegere" i våre samarbeidsland. En milepæl i dette arbeidet var rettsaken mot Zambias tidligere president Chiluba, som ble kjent skyldig for misbruk og korrupsjon av offentlige midler og dømt til å tilbakebetale 46 millioner US dollar til Zambia.

Norad fikk en spesiell oppmerksomhet i 2007 ved å motta den svenske prisen "Kungsfenan" sammen med Havforskningsinstituttet. Bakgrunnen var mange års finansiering av det høyt ansette Nansenprogrammet - som har gitt et vesentlig bidrag til bærekraftig utvikling av fiskeriene i våre samarbeidsland. Norad har også bidratt til å utvikle et kraftverk i Uganda som nå har

resultert i en avtale om utbygging. Dette har gitt god inspirasjon i arbeidet med å frambringe private norske investeringer i kraftsektoren i Afrika.

Den faglige rådgivning overfor ambassadene og UD er Norads mest omfattende oppgave, med formål å sikre kvaliteten av norskfinansiert bistand. I 2007 økte etterspørselen etter faglige tjenester betydelig, særlig på områder som blir høyt politisk prioritert som olje for utvikling; miljø, klima og ren energi; kvinner og likestilling; helseinitiativene; antikorrupsjonsarbeidet og fredsbygging. På flere av disse temaene har Norad sekretariatsfunksjoner for politiske initiativ, og deltar aktivt i de internasjonale prosessene. Vedlegg 1 gir oversikt over skriftlige rapporter fra Norads faglige rådgivning.

Norad lanserte i 2007 den første omfattende resultatrapport for norskfinansiert bistand, under tittelen "Bistanden virker - men ikke godt nok". Den skapte stor oppmerksomhet både i pressen og den politiske debatt. For Norad er dette et av flere virkemidler for å skape større fokus på faktisk oppnådde resultater av bistanden, fremfor den sterke fokus på bruk av penger på ulike formål og bistandspolitiske intensjoner.

Innsatsen for å bedre forvaltningskompetansen i alle deler av bistandsadministrasjonen ble styrket i 2007, sammen med flere kvalitetsvurderinger av våre samarbeidspartnere. Gjennomgangene viser at forvaltningskompetansen hos både ambassader, UD og Norad er under press, og at det må gjøres en ekstra innsats for å sikre en forsvarlig forvaltning og kontroll. Funn fra vurderingene av norske og internasjonale frivillige organisasjoner viser også tydelige kvalitative forskjeller når det gjelder organisasjonenes forutsetninger for å nå avtalte mål.

Norad forvaltet i 2007 rundt 2 290 millioner kroner av bistandsbudsjettet for utviklingsformål, hvilket var en økning på 226

millioner kroner fra året før. Storparten, ca. 1 318 millioner kroner ble gitt gjennom norske og internasjonale frivillige organisasjoner, 165 millioner kroner som støtte til næringsutvikling, og 512 millioner kroner til forskning, kompetanseheving og evaluering. Ca. 34 prosent av støtten gikk til de minst utviklede land (MUL), mot 37 prosent året før. Særlig støtten til frivillige organisasjoner, som i prinsippet er søknadsbasert, blir i stadig større grad styrt ved øremerking fra UD. I 2007 gikk økningen av støtten til tiltak for kvinner/likestilling og til miljø, samt organisasjoner med tiltak i Latin-Amerika. Av bevilgningene til næringsutvikling gikk i 2007 en svært stor andel til Vietnam, der norsk næringsliv er særlig aktiv.

Evalueringen av samlet norsk bistand til Zambia siden 1992 var starten på en ny serie med årlige evalueringer av bistand til sentrale samarbeidsland. Evalueringen av bruk av tidligere militære lastebiler for nødhjelp fikk betydelig oppmerksomhet, og viste at UD bør styrke sin evne til strategisk styring og oppfølging når det gjelder resultater av norsk humanitær bistand.

Norad deltar aktivt i internasjonalt faglig arbeid for å styrke vår egen faglige kvalitet, og bidra til å påvirke internasjonal bistand globalt. I flere fora deltar Norad på vegne av UD, som for eksempel i FNs Aidsprogram og Afrikabankens vannfasilitet. Vedlegg 2 gir en oversikt over Norads engasjement.

Norad konsoliderte den nye organisasjonsstrukturen som ble introdusert i 2006. Alle avdelingsdirektører, tre fagdirektører og to prosjektledere/direktører kom på plass i løpet av 2007. Det ble ikke foretatt større organisatoriske endringer, men det har vært stort fokus på å sikre en godt fungerende organisasjon og et godt arbeidsmiljø. Det ble foretatt 31 nyansettelser i 2007, for det meste ved rekruttering av høyt kvalifisert fagpersonell. Ved utløpet av 2007 hadde Norad 235 ansatte, omtrent det samme som for året før. Det planlegges en midtveisgjennomgang av Norads strategi og organisasjon i 2008.

Faglig rådgivning

» Norads virksomhetsplan for 2007 var organisert rundt de fem hovedområdene for Norads virksomhet; faglig rådgivning, kvalitetssikring, evaluering, tilskuddsforvaltning og informasjon; og åtte strategiske prioriteringer. De strategiske prioriteringene omfattet resultatrapportering, partnervurderinger, bistandsstrategisk rådgivning, profesjonalisering av staben og nye ledere, og faglig satsing på fire tverrgående temaer: naturressursforvaltning, likestilling, fredsbygging og korrupsjonsbekjempelse. Denne etatsrapporten reflekterer god resultatoppnåelse på de fleste av disse hovedområder og strategiske prioriteringer. Men for samtlige strategiske satsinger gjenstår arbeid med å fokusere innsatsen ytterligere og konsolidere oppnådde resultater. Utfordringene for 2008 blir å bygge videre på den oppnådde kvalitetsstyrking og effektivt kunne ivareta nye oppgaver innen rammen av Norads ressurser.

Norads mest omfattende oppgave er faglig rådgivning til ambassader, delegasjoner og Utenriksdepartementet (UD) angående forberedelse, vurdering, kvalitetssikring og oppfølging av det faglige innhold av norskfinansierte utviklingstiltak. Norads rådgivning kan omfatte alle deler av bistanden fra alle budsjettkapitler, og gjennom alle bistandskanaler. Norad benytter egne rådgivere supplert med konsulenttjenester for dette formål.

I 2007 økte etterspørselen etter faglige tjenester betydelig, særlig på områder som blir høyt politisk prioritert som olje for utvikling; miljø, klima og ren energi; kvinner og likestilling; helseinitiativene, antikorupsjonsarbeidet og fredsbygging. På flere av disse temaene har Norad sekretariatsfunksjoner for politiske initiativ, og deltar aktivt i de internasjonale prosessene.

Norad fortsetter et høyt nivå på faglig rådgivning også innen de øvrige bistandsområdene. Det er en stadig utfordring å måtte prioritere ressursbruken i forhold til behovet for faglig kvalitetsstyrking av et meget bredt og sammensatt norsk bistandsengasjement. Vedlegg 1 gir en oversikt over ca. 95 skriftlige rapporter fra gjennomganger, vurderinger og oppsummeringer fra alle deler av norsk bistand, produsert i 2007 av Norad eller på oppdrag for Norad, inkludert evalueringer som omtales spesielt i kapittel 4.

Miljø og klima

Fokuset på problemene knyttet til de globale **klimaendringene** økte betraktelig i 2007, også innenfor bistanden. Norad har i sin rådgivning til ambassadene og UD hatt særlig fokus på hvordan bistandsmidler til klimatilskudd kan bidra til reduksjon av klimagasser og tilpasning til klimaendringene i samarbeidslandene. Norad har også gitt faglig rådgivning til ambassadene i deres arbeid med å identifisere tiltak som kan kvalifisere for støtte gjennom den "grønne utviklingsmekanismen" (CDM). For ambassaden i Tanzania har Norad hatt en aktiv oppfølging i arbeid med å utvikle en "klimaportefølje".

Norad støtter ambassadene og UD med faglig rådgivning på **miljøområdet**. I 2007 ble det gitt faglig støtte til ambassadene i Zambia (viltforvaltning og biosikkerhet), Tanzania (forberedelse til nytt program på miljø og styresett), Brasil (Amazonasprogrammet) og Libanon (oljeforurensning). Norads miljørådgivere bidrar også til den støtte som Norad selv gir gjennom norske og internasjonale frivillige organisasjoner og innenfor forskning og høyere utdanning. Det tas sikte på å benytte Norads miljøkompetanse aktivt i forhold til andre store satsinger som "Olje for Utvikling" og "Ren Energi".

Norads miljøhandlingsplanprosjekt

Norad startet i 2007 et toårig prosjekt for å gjennomføre Norads oppgaver knyttet til regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid, i nært samarbeid med UD, og med hovedvekt på naturressursforvaltning, godt styresett og bærekraft. Prosjektet skal bidra til at miljø integreres i Norads forvaltning og rådgivning og til utvikling av ny kunnskap og kunnskapsdeling om miljø og naturressursforvaltning gjennom et bredt samarbeid med nasjonale og internasjonale fagmiljøer.

Hovedaktiviteten hittil har vært å bidra til å etablere rutiner og prosedyrer for integrering av miljøhensyn i Norads løpende faglige rådgivning og tilskuddsforvaltning, samt å styrke det faglige grunnlaget for bistandsforvaltningens arbeid med miljøspørsmål. Miljøprosjektet har bl.a. koordinert og bidratt til utarbeidelse av temanotater for veiledning til operasjonalisering av Miljøhandlingsplanen og et posisjonsnotat om retten til vann. Miljøprosjektet har videre utført en studie av mulighetene for miljøintegrasjon i porteføljen til ambassaden i Kathmandu; vurdert rutiner og retningslinjer for Norads støtte til privat næringsliv og sivilt samfunn; vurdert bruk av strategiske miljøkonsekvensanalyser (SEA) som verktøy; utført analytisk arbeid som er lagt ut på web og presentert i ulike sammenhenger; og utarbeidet informasjonsmateriale om klima.

Fokuset på problemene knyttet til de globale klimaendringene økte betraktelig i 2007, også innenfor bistanden. Norad har i sin rådgivning til ambassadene og UD hatt fokus på hvordan bistand til klimatiltak kan bidra til reduksjon av klimagasser, tilpasning til klimaendringene og bærekraftig utvikling i samarbeidslandene.

Utdanning

Norad har gitt betydelig bistandsfaglig rådgivning til utdanningstiltak i krigs- og kriserammede land. I andre land hvor Norge har en ledende eller viktig rolle i sektorprograminnsats, som i Nepal og Madagaskar, har det også blitt gitt bistandsstrategisk rådgivning. Norad arrangerte et stort seminar om utdanning på Madagaskar med spesiell vekt på jenters rolle og muligheter. I tilknytning til sektorprogrammene i Zambia og Vietnam er det iverksatt såkalte PETS (Public Expenditure Tracking Survey) for å styrke den finansielle planleggingen innen utdanningssektoren.

I samarbeid med UD har Norad deltatt i nasjonale og internasjonale nettverk og temagrupper innenfor utdanning. Omfattende rådgivningsarbeid har særlig vært knyttet til FNs Girls' Education Initiative (UNGEL) – hvor Norge har hatt en ledende rolle, samt til UNICEFs Education for All (EFA) og Verdensbankens Fast Track Initiative (FTI). I dette samarbeidet har Norad lagt vekt på å bidra til en bedre faglig prosess rundt sentrale milepæler i EFA-arbeidet, som for Global Monitoring Report og Høynivåmøtet som skal holdes i Oslo i 2008. Norad har bidratt til en rekke utdanningsfaglige debatter i Norge ift NGO-Forum – et samarbeid med Høgskolen i Oslo og norske frivillige organisasjoner.

Forskning

Norad forvalter en tilskuddsordning for forskning og høyere utdanning. Ordningen omtales nærmer i kapittel 5 om tilskuddsforvaltning. Norad la i 2007 ned en betydelig innsats i utarbeidelsen av rapporten "Mot en mer kunnskapsfokusert utviklingspolitikk. Plattform for bilateral bistand til høyere utdanning og forskning i utviklingslandene". Gruppen som utarbeidet rapporten bestod av personer fra UD, Kunnskapsdepartementet, Forskningsrådet, SIU, Universitets- og høgskolerådet og Norad som også hadde sekretariatet for gruppen. Den faglige rådgivningen gjennom året har vært spesielt fokusert på å styrke kvalitet og effektivitet i høyere utdanning og

forskning i samarbeidslandene i Sør. Norad har videre arbeidet for å fremme likestilling og likeverd i samarbeidslandene.

Norad var i 2007 sentral i utarbeidelse og lansering av den globale handlingsplanen for helsetusenårsmålene, i samarbeid med UD, Statsministerens kontor og en rekke internasjonale partnere.

Helse og aidsbekjempelse

Innen helse og aidsbekjempelse fokuserte Norad i 2007 sterkt på opptrapping av regjeringens innsats for reduksjon av barne- og mødre dødelighet (tusenårs mål 4 og 5). Norad var sentral i utarbeidelsen og lansering av en global handlingsplan (Global Health Campaign) for helsetusenårsmålene, som ble lansert av statsminister Stoltenberg i september 2007 i samarbeid med en rekke internasjonale partnere. I forbindelse med etablering av nye samarbeidsprogrammer med India og Tanzania ga Norad faglig støtte til ambassadene i disse landene. Arbeidet bidro bl.a. til at Verdensbanken etablerte et nytt flerårig program for innsatsstyrt finansiering rettet mot barne- og mødre helse.

2007 var et viktig år for kvinnehelse og -rettigheter, ettersom det var tjuve år siden lanseringen av mødre helse-initiativet (Safe Motherhood) og det fortsatt dør like mange kvinner i forbindelse med svangerskap, fødsel og abort. Norad deltok aktivt på markeringen av initiativet i London med enighet om fornyet internasjonal innsats som del av den globale handlingsplanen for helsetusenårsmålene. Den nye norske Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling har vært et sentralt styringsdokument. I denne forbindelse fokuserer Norad på reduksjon av mødre dødelighet, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), kjønnslemlestelse, hiv forebygging og trygg abort. Norad arbeidet i 2007 også med å operasjonalisere satsingen mot kjønnslemlestelse gjennom FN (fellesfond i regi av UNFPA og UNICEF) og på landnivå (Etiopia, Eritrea).

Norad hadde sekretariatet for og bidro i gjennomføringen av UD's innsats innen hiv og aids med vekt på kvinner, kjønn og makt; ungdom; og seksuelle minoriteter. Et internasjonalt seminar om lovgivning og aids, med spesiell fokus på restriksjoner, mobilitet og migrasjon ble avholdt i 2007. Norge bidro i denne forbindelse til at Det globale fondet mot aids, tuberkulose og malaria (GFATM) aldri mer vil avholde møter i land med restriksjoner mot hiv-smittede. Norad videreførte de faglige bidrag og støtte til styreprosesser og arbeidsgrupper i de store globale fondene GFATM og Vaksinealliansen GAVI, med fokus på bistandseffektivitet, helsesystemstøtte og samarbeid med sivil samfunn.

Norad leverte faglige bidrag og deltakelse som norsk representant i en rekke internasjonale fora knyttet til helsepersonellproblematikken. I tillegg samarbeidet Norad med norsk helseforvaltning om forarbeidet til ansvarlig rekrutteringspolitikk, og bisto i grunnarbeidet for en internasjonal handlingsplan som ble lansert av den globale helsearbeideralliansen i mars 2008.

Kvinner og likestilling

Den faglige rådgivningen omkring kvinners rettigheter og likestilling har i 2007 vært preget av oppfølgingen av Handlingsplanen for kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet, lansert mars 2007. Norad har bidratt gjennom rådgivning, kurs og opplæring til ansatte i Norad, UD og ved ambassadene. Videre har Norad bidratt til utarbeidelse av stortingsmeldingen om kvinners rettigheter og likestilling i utviklingspolitikken, som ble presentert i 2007.

Norad har bistått de fleste ambassader med å styrke deres innsats for kvinner og likestilling som tverrgående tema. Vurderinger av likestillingsperspektivet i utviklingsprogrammene innen landbruk, helse og utdanning har blitt foretatt. Norad har sammen med UD tatt opp likestilling som tema med både Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene.

Norad bidro aktivt i de internasjonale prosesser som ledet opp til vedtaket av FNs urfolkserklæring 13. september 2007.

- » Norad har vært delaktig i gjennomføring av regjeringens internasjonale handlingsplan mot kjønnslemlestelse, så vel som i oppfølging av regjeringens Handlingsplan for gjennomføring av Sikkerhetsrådets resolusjon (SR 1325) om kvinner, fred og sikkerhet. Norad deltar i kvinne- og likestillingsnettverk internasjonalt og innen OECD/DAC-samarbeidet. Likestillingsarbeidet i Norad er videreført og styrket, med målsetting om å ivareta kvinners rettigheter og likestilling i all bistandsvirksomhet.

Norad bidro aktivt i de internasjonale prosesser som ledet opp til vedtaket av FNs urfolkserklæring 13. september 2007.

Menneskerettigheter

Norad bidro til UD's rapport om "Menneskerettighetenes plass i Norges utenriks- og utviklingspolitikk" i 2007. En rekke av de internasjonale organisasjonene som støttes av Norge har reform- og rettighetsarbeid som en del av kjernevirksomheten. Eksempler på dette er organisasjoner som arbeider med seksuelle og reproduktive rettigheter, utdanning og frie medier. Noen av organisasjonene som støttes arbeider spesifikt med MR innenfor urfolksrettigheter, retten til vann og dokumentasjon av MR-brudd.

I samarbeid med UD utarbeidet Norad en undersøkelse om ambassadenes bruk av internasjonale MR-avtaler i utviklingsdialogen. Flere av ambassadene forvalter bistandsprogram hvor landets internasjonale menneskerettighetsforpliktelser er referanse og målestokk. Undersøkelsen viste at det er behov for økt kunnskap om MR-konvensjoner. Oppfølgingen av denne undersøkelsen har vært en viktig oppgave for Norad.

I 2007 ble FNs konvensjon om rettigheter til funksjonshemmede ratifisert av det nødvendige antall land. Norad har styrket sin kompetanse på dette området, og har bidratt til at feltet får et økt fokus som samsvarer med regjeringens plan for arbeid med funksjonshemming (1999).

Norad bidro også aktivt i de internasjonale prosesser som ledet opp til vedtaket av FNs urfolkserklæring 13. september 2007. Erklæringen er sammen med ILO-konvensjon 169 retningsgivende for den norske urfolksinnsatsen.

Norad konsentrerer sin faglige kapasitet til syv kjernekonvensjoner innenfor menneskerettigheter, med særlig vekt på økonomiske og sosiale rettigheter, kvinnekriminering og barnekonvensjonen. Det legges vekt på at arbeidet skal lede til mer effektiv oppnåelse av tusenårsmålene, bedre styresett, åpne og inkluderende budsjettprosesser og et fungerende sivil samfunn.

Konfliktsensitivitet og fredsbygging

Det norske engasjementet for fred og utvikling i land og regioner som er rammet av konflikter er omfattende. Økt bruk av bistand for å støtte opp om fredsprosessene har medført økende rådgivningsoppgaver for Norad. Det legges stor vekt på en konfliktsensitiv tilnærming basert på land- og regionkunnskap, og samarbeidet med norske og internasjonale fagmiljøer er styrket. Norad har i 2007 bidratt til OECD/DACs utarbeiding av en veileder for evaluering av konfliktførebygging og fredsbygging, gitt råd om støtte til minerydding, deltatt i oppfølging av FN-konvensjonen mot landminer og arbeidet mot forbud av klasebomber.

I tillegg til den løpende rådgivning har Norad i 2007 bidratt til flere viktige studier. En konflikt- og aktørstudie fra Faryab-provinsen i Afghanistan peker bl.a. på betydningen av et klart skille mellom militær innsats og utviklingsinnsats, utfordringene som lokale krigsherrer og maktsentra utgjør og områdets sårbare miljø. Sluttvurderingen av Verdens Matvareprogram (WFPs) landprogram i Nepal, hvor Norge har vært

den største bilaterale giveren i flere år, avdekket et behov for økt konfliktforståelse mht. programmet og dialog med WFP om framtidig strategi. En omfattende studie av internasjonal bistand til Øst-Timor viste hvordan bistanden bidro til å forsterke noen av de politiske motsetningene som førte til krisen i 2006. Rapportens analyse brukes som grunnlag for dialogen om revisjon av bistanden fra sentrale givere til landet. En omfattende gjennomgang av Flegiverfondet til kriserammede land ble publisert i 2007, og dets anbefalinger blir fulgt opp av Verdensbanken som administrerer de fleste slike fond.

For første gang på mange år har det vært foretatt delegasjonsreiser til Somalia og Somaliland. Norad har gitt innspill til en mer langsiktig norsk innsats i Somaliland og bistått UD i dialogen med EU-kommisjonen om en felles strategi for gjenoppbygging i Somalia. Oppfølging av Sikkerhetsrådets resolusjon om kvinner, fred og sikkerhet, forberedelse til politiske valg, sammenheng mellom konflikt, miljø og klimaspørsmål er sentrale elementer i dette arbeidet.

Korrupsjonsbekjempelse

Korrupsjonsbekjempelse har i 2007 vært høyt prioritert blant internasjonale givere. Norad samarbeider nært med politisk ledelse i UD for å fremme tiltak mot internasjonal korrupsjon og hvitvasking, bl.a. i de såkalte skatteparadisene, og har deltatt i internasjonale prosesser som Financial Action Task Force (FATF), Verdensbankens Stolen Asset Recovery Initiative (StAR) samt konferansene som følger opp FN-konvensjonen mot korrupsjon (UNCAC). Norad har arbeidet tett med myndighetene i Madagaskar og Zambia for etablering av hvitvaskingsenheter som et ledd i gjennomføringen av FN-konvensjonen.

Norad videreførte i 2007 sin sekretariatsfunksjon for det internasjonale nettverk av "korrupsjonsjegere" i våre samarbeidsland. En milepæl for denne typen arbeid var rettsaken mot Zambias tidligere president Chiluba.

Norad har bistått UD og ambassaden i Kampala med å utvikle Bugoye-kraftverket i Uganda, som nå har resultert i avtale om utbygging. Dette er en inspirasjon i arbeidet med å utløse flere private norske investeringer i Afrika.

Norad videreførte i 2007 sin sekretariatsfunksjon for det internasjonale nettverk av "korrupsjonsjegere" i våre samarbeidsland. En milepæl for denne typen arbeid var rettsaken mot Zambias tidligere president Chiluba. I 2007 ble han av en britisk domstol kjent skyldig i tyveri av offentlige midler og dømt til å tilbakebetale 46 millioner amerikanske dollar til Zambia i en sivil sak.

Norad ledet "U4-samarbeidet" i 2007 der syv giveland deltar. U4 yter konkret antikorruptjonsrådgivning gjennom en internettbasert informasjons- og rådgivningstjeneste. Gruppen driver også oppdragsforskning og arrangerer kurs om korrupsjonsbekjempelse i bistandsvirksomheten. Norad har videre et utstrakt faglig samarbeid med Transparency International og organisasjonen Tiri som arbeider med antikorruptjon i krigs- og kriserammede land.

Budsjettstøtte, finansforvaltning og offentlige reformer

Norad har i 2007 bistått ambassadene i Nepal og Pakistan i dialogen med myndighetene om planlegging av nye programmer innen desentralisering og lokalforvaltning. I samarbeidet med myndighetene i Malawi, Tanzania og Mosambik har oppfølging og konkrete rådgivningstjenester for bistand til styresettprogrammer og desentraliseringsreformer i offentlig sektor stått sentralt. Norad deltar aktivt i faglig utviklingssamarbeid på styresettområdet gjennom OECD/DACs nettverk for styresett (GOVNET) og i den uformelle arbeidsgruppen på desentralisering. En utredning om erfaringer med norsk støtte til desentralisering og lokalforvaltningsreformer ble ferdigstilt i 2007.

Arbeidet med å revidere retningslinjene for budsjettstøtte ble sluttført av Norad i 2007. Flere av hovedanbefalingene fra den flernasjonale evalueringen av budsjettstøtte som ble gjennomført i 2006, er innarbeidet i retningslinjene. Norad har også bidratt med løpende rådgivning knyttet til forhånds- vurderinger og gjennomgang av budsjettstøtteprogrammer i land der Norge gir

langsiktig budsjettstøtte og i land der Norge gir budsjettstøtte til sårbare stater.

Norad har i 2007 bistått med faglig rådgivning til en rekke norskstøttede reformprogrammer innen offentlig finansforvaltning i land der Norge har langsiktig budsjettstøttesamarbeid og til Kenya og Sør-Sudan. Videre har Norad deltatt aktivt i faglig utviklingsarbeid gjennom internasjonalt samarbeid gjennom arbeidsgruppe i OECD/DAC og styringsgruppe for programmet Public Expenditure and Financial Accountability (PEFA). I dette arbeidet har det vært nyttig å vise til analyse av norsk finansforvaltning og internasjonal god praksis med hensyn til å tilpasse faglige råd til nasjonal forvaltningstradisjon og nasjonal kontekst.

Norge gir bistand i mange land til utvikling av statistikk om befolkningens sammensetning, økonomi og sosiale forhold. Norad bistår faglig til statistiksamarbeidet i Mosambik, Angola, Malawi, Eritrea, og Det palestinske området, og har støttet etableringen et statistisk byrå i Sør-Sudan. Norad har også bidratt med vurderinger av samarbeidslandenes fattigdomsanalyser og deres framgang for fattigdomsreduksjon.

Kraft og fornybar energi

Innen kraft og fornybar energi har Norad bistått UD med å videreutvikle satsningen på ren energi. Norad har sekretariatsansvar for dette og har i den forbindelse arrangert prosjektmøter og seminarer med internasjonale investorer og har fått utarbeidet en rapport om mulige tiltak for å øke tilgangen på kapital. Spesielt virker Private Public Partnership (PPP) modeller lovende og dette arbeidet vil bli videreført. Norad har bistått ambassaden i Washington med å arrangere et dialogmøte mellom norske private investorer og WB/IFC. Mer direkte har Norad bistått UD og ambassaden i Kampala med å utvikle Bugoye-kraftverket, noe som har resultert i at et norsk firma har inngått en avtale med Uganda om utbygging. Dette er en inspirasjon i arbeidet med å utløse

private norske investeringer i Afrika utenom oljesektoren.

Norad har fulgt opp dette arbeidet ved rådgivning overfor ambassadene i våre samarbeidsland, spesielt i Mosambik, Nepal, Tanzania og Uganda, men også gjennom multilaterale kanaler og partnerskap. Norad har i 2007 også bidratt til kartlegging av mulige innsatsområder og prosjekter innen helhetlig energisatsning i Tanzania, samt en omfattende vurdering av en mulig kabelforbindelse for å knytte Pembas elektrisitetsforsyning opp mot landets produksjonssystem.

I Nepal bidrar Norad med kompetanse i et bredt spekter av programmer og prosjekter innen ren energi. Samarbeidet inkluderer omfattende landsbyelektrifiseringsprogrammer (sol, mikrovannkraft og mikrofinansiering), kompetanseoppbygging på krafthandel i tillegg til vurdering av PPP-modeller som kan brukes i forbindelse med utbyggingen av store vannkraftprosjekter.

Norad har bistått ambassaden i Kampala med økonomiske og avtalemessige vurderinger i forbindelse med Namanvekraftverket. Det er gjennomført vurderinger av nye store elektrifiseringsprosjekter i Mosambik og foretatt gjennomgang av avsluttede prosjekter. I Øst-Timor er det gjennomført en midtveisgjennomgang av et omfattende program.

Multilateralt har UD/Norad spesielt arbeidet tett med Verdensbankgruppen og Asiabanken innen ren energi og klima. Norad har bistått UD i inngåelse og oppfølging av Renewable Energy and Energy Efficiency Partnership (REEEP) som har som hovedformål å stimulere det globale markedet for fornybar energi gjennom økte investeringer i fornybar energi og energieffektivitet. Videre har Norad deltatt i arbeidet med The Global Energy Efficiency and Renewable Energy Fund (GEEREF) som er en innovativ privat/offentlig samarbeidsmekanisme med mål om å stimulere til økte private investeringer

- » i energieffektiv og fornybar energi prosjekter i utviklingsland.

Olje for Utvikling

Prosjektet Olje for utvikling (OfU) ble igangsatt fra høsten 2005. Norad har i 2007 vært sentral i planlegging og oppbygging og videreføring av samarbeidet med Afghanistan, Angola, Bolivia, Ecuador, Ghana, Øst-Timor, Vietnam og Uganda. I alt omfatter nå OfU-prosjektet 25 av Norges samarbeidsland.

Norge har gitt nærmere en halv milliard kroner i oljebistand det siste tiåret, og støtten skal økes de neste fem årene. For å lære av tidligere års arbeid, har Norad i 2007 fått gjennomført en evaluering av norsk bistand til fattige lands petroleumsvirksomhet. Evalueringen viser at bistanden har vært vellykket i land hvor slik virksomhet er ny. Men innsatsen har gitt dårligere resultater i mer etablerte oljenasjoner. Norges samarbeid med Mosambik i 2007 har ført til at landet har fått etablert en levedyktig og kunnskapsrik petroleumsforvaltning, og har utsikter til gode inntekter av gassforekomster i tida framover. I Afghanistan bidro den faglige rådgivningen via Norad til at en ny internasjonal akseptabel petroleumslov ble utarbeidet i 2007 og framlagt for godkjenning i parlamentet. For Øst-Timor ble innsatsen i 2007 konsentrert om å gi råd om forvaltningen av det petroleumsfondet som ble opprettet i 2005 etter norsk modell og en videreføring av programmet der miljøforvaltningen gis en større fokus.

Prosjektet har samarbeidet tett med Extractive Industries Transparency Initiative (EITI) om å fremme EITI-implementering i samarbeidslandene. Verdensbanken er også integrert i OfU-arbeidet gjennom Petroleum Governance Initiative, og forvalter blant annet OfU sitt prosjekt i Mauritania. Samarbeid med norske og internasjonale frivillige organisasjoner har videre blitt en sentral del av OfU, etter at en prosess for tildeling av midler ble etablert i 2007. Hensikten er å bygge kompetanse hos sivilsamfunnsorganisasjoner i OfUs samar-

beidsland via de norske og internasjonale organisasjonene. OfU samarbeider også med internasjonal og norsk industri om å bygge opp lokal kompetanse knyttet til petroleumssektoren i samarbeidslandene.

Næringsutvikling

Norads faglige rådgivning innen næringsutvikling, som også omfatter landbruk, fiske og handelsfremmende tiltak, har vært rettet mot etablering av produksjonstiltak, oppbygging av institusjonelle rammebetingelser for næringsliv og handel samt stimulering av eksport i våre samarbeidsland. Norad forvalter egne finansieringsordninger for støtte til næringsutvikling som er nærmere omtalt i kapittel 5.

I 2007 har Norad lagt vekt på programmer for etablering og vekst av små og mellomstore bedrifter (SMB) ved bedret adgang til finansiering og bedriftsrådgivning. Særlig fokus har vært på de utfordringer kvinnelige entreprenører har. Norad deltar aktivt i utarbeidelse av beste praksis for reformer av rammebetingelser for SMBer, fungerende arbeidsmarkeder og etablering av arbeidsplasser. Videre har Norad gitt faglig rådgivning til UD for etablering og deltagelse i et globalt investeringsfond i samarbeid mellom EU-kommisjonen og Tyskland innen ren fornybar energi og energieffektiviseringstiltak. I Norge har Norad gitt faglig bistand for arbeidet med å etablere et nytt investeringsfond innen mikrofinanssektoren som et "privat-offentlig partnerskap" med store private aktører i norsk næringsliv som partnere. Samarbeidet med Norfund om "Veiledningskontoret for Næringsutvikling i Sør" fortsatte i 2007. Norad har markert seg eksternt som medarrangør av konferansen Can Africa feed itself? og i seminaret You can not save alone, basert på studien med samme

navn som ble initiert og finansiert av Norad i 2007. Denne omhandlet mikrofinans slik det kan organiseres uten formelle bankstrukturer, men basert på lokal organisering. Det ble videre foretatt flere andre studier og gjennomganger, blant annet en studie om historisk landbruk og bygdeutvikling i Zambia. En annet studie omhandlet relevansen av et bygdeutviklingsprogram i Malawi i forhold til klimautviklingen. Norad fortsatte som en aktiv medspiller i et "privat-offentlig partnerskap" med Yara og myndighetene i Tanzania hvor det blir lagt til rette for at småbønder skal få tilgang på kreditt, såkorn, mineralgjødsel, marked og veiledningstjenester.

Norad mottok i september den svenske prisen "Kungsfenan", sammen med Havforskningsinstituttet, for Nansenprogrammets bidrag til bærekraftig utvikling av fiskeriene. Spesielt Namibias evne til å forvalte sine fiskeressurser ble vektlagt. Etter oppdrag fra UD utarbeidet Norad et notat om "Strategiske prioriteringer for norsk bistand til næringsutvikling med fokus på fiskeri- og oppdrettssektoren." Hovedfokus var privat sektor, forvaltning og styresett.

Norad mottok i september den svenske prisen "Kungsfenan", sammen med havforskningsinstituttet, for Nansenprogrammets bidrag til bærekraftig utvikling av fiskeriene.

En sentral oppgave for Norad er å styrke kvalitetssikringen og kontrollen av den norske bistanden og bidra til at resultatene fra bistandsfinansierte tiltak blir dokumentert og formidlet til alle relevante interessegrupper.

Etterspørselen etter informasjon om **resultater av norsk bistand** har vært økende de siste årene. I Norge har resultatene dels blitt formidlet gjennom Norads løpende informasjonsarbeid, dels i offentlige dokumenter som det årlige Statsbudsjettet og dels gjennom offentliggjøring av evalueringsrapporter. Norad har i 2007 etablert en ny nettbasert serie med publiserte rapporter fra gjennomganger i bistandsforvaltningen, Norad Collected Reviews. I tillegg til selve gjennomgangen er det lagt ut en kort oppsummering som informerer om tiltaket og viktige funn. 32 rapporter, hovedsakelig fra ambassader, ble gjort tilgjengelige på denne måten i 2007. Det er tidligere etablert en tilsvarende database for evalueringer gjennomført av frivillige organisasjoner.

Resultatrapporten 2007 "Bistanden virker – men ikke godt nok" var Norads viktigste bidrag til arbeidet med å offentliggjøre resultater av samlet norsk bistand.¹ Resultatrapporten ble produsert for første gang i 2007. Basert på evalueringer, gjennomganger og andre rapporteringer, la den vekt på å presentere faktiske resultater oppnådd gjennom norskfinansiert bistand. Rapporten omfattet alle deler av bistanden, men fokuserte særlig på resultater innen helsesektoren, og på landnivå i Zambia. Den illustrerte at bistand bare er et av mange virkemidler for å oppnå utviklingsresultater på nasjonalt og globalt nivå. Rapporten fikk stor oppmerksomhet i norsk presse og ble aktivt brukt i den politiske debatten. På oppdrag fra UD har Norad i 2007 også produsert en rapport om den bilaterale bistanden til 25 mottakerland, der det ble lagt vekt på å formidle oppnådde resultater. Norad har i tillegg deltatt aktivt i det internasjonale samarbeidet blant annet innen OECD/DAC for å bedre bistandens

effektivitet og gi mottakerne større innsikt i og ansvar for bistandens resultater i eget land. **Kvalitetssikring** foregikk gjennom løpende forvaltningsfaglig rådgivning overfor ambassader og UDs ulike tilskuddsforvaltende avdelinger, men også gjennom større prosjekter som for eksempel UDs og Norads tilskuddsforvaltning. Norad bidro også i 2007 til utarbeidelse av retningslinjer og rutiner for departementets ulike tilskuddsordninger.

I tillegg har Norad stått for den juridiske kvalitetssikringen av bistandsavtaler som ble inngått av ambassadene samt enkelte av de bistandsavtaler som inngås direkte av UD. Som supplement til Bistandshåndboka ble fire nye støttehåndbøker ferdigstilt og distribuert i 2007: en praktisk veileder for vurdering av risikoelementer; en praktisk veileder for arbeidet med sektorprogrammer; og retningslinjer for inngåelse av avtaler om budsjettstøtte. I tillegg ble det i samarbeid med Nederland, utarbeidet en praktisk veileder for inngåelse av samfinansieringsavtaler. Denne veilederen kan benyttes av alle de åtte landene i Nordic + samarbeidet.

Forvaltningsgjennomgangene ved ambassadene, UD og i Norad viser at forvaltningskompetansen er under press. Det må arbeides mer målbevisst for å opprettholde et forsvarlig nivå.

Det ble i 2007 gjennomført ni **forvaltningsgjennomganger** ved ambassadene, på oppdrag fra UD. I et oppsummeringsnotat vises det til at kvaliteten på forvaltningen er høyere ved stasjoner som har forvaltet bistand over lengre tid enn ved nyere bistandsambassader. De viser også at det må arbeides mer målbevisst for å opprettholde et nivå på ambassadenes forvaltning som kan dekke de minimumskrav departementet har definert.

Også de interne forvaltningsgjennomgangene i UD og Norad viser at forvaltningskompetansen er under press. Mer målrettet forvaltningsfaglig opplæring for både hjem-

mebaserte og utsendte saksbehandlere og ledere vil være et viktig bidrag til å øke kvaliteten på bistandsforvaltningen. Etterspørselen etter forvaltningsfaglig opplæring økte sterkt i 2007 og Norad utviklet og gjennomførte en rekke kurs innen bistandsforvaltning, budsjett, regnskap og revisjon, samt risikohåndtering og resultatstyring, for saksbehandlere og ledere hjemme og ute. Det ble også holdt kurs i Oslo for lokalt ansatte saksbehandlere fra bistandsambassadene. I tillegg ble det gitt betydelig opplæring i forbindelse med forvaltningsgjennomgangene.

Norad har i tillegg styrket opplæringen i departementet og Norad mht korrekt klassifisering og bruk av bistandsstatistikk til styringsformål. Norad har i den sammenheng gitt særlig prioritet til kvinner og likestilling, miljøområdet og urfolksbistanden. Norad har i tillegg bistått departementet i arbeidet med å etablere systemer for ressurs- og resultatrapportering til relevante handlingsplaner.

Norsk bistand er avhengig av en rekke ulike partnere og organisasjoner for gjennomføring av bistanden. Som ledd i Norads systematiske organisasjonsvurderinger av frivillige partnere er det i løpet av 2007 gjennomført syv **partnervurderinger**, hvorav seks norske og en internasjonal. Hovedformålet med denne type vurderinger har vært å se på organisasjonenes forutsetninger for å nå avtalte mål, herunder strategi, kompetanse og forvaltningsrutiner. Funn fra gjennomgangene viser tydelige kvalitative forskjeller mellom organisasjonene på alle tre områder. Samtidig har det også vært behov for klargjøring og forbedringer av Norads bruk av partnervurderinger som et verktøy.

Vurderingene har jevnt over bidratt til en god diagnose av organisasjonene, og har brakt ny kunnskap til Norad om våre samarbeidspartnere. Totalt sett danner de et godt utgangspunkt for dialog omkring nødvendige forbedringer i organisasjonenes virke, og et grunnlag for utforming av betingelser

¹ Resultatrapport 2007. Bistanden virker – men ikke godt nok er tilgjengelig fra Norads Informasjonsavdeling og kan bestilles fra www.norad.no.

4

Evaluering

- » knyttet til en eventuell ny samarbeidsavtale. Forpliktende plan for oppfølging av gjennomgangene har stått sentralt i påfølgende dialog mellom Norad og den enkelte organisasjon. Norad har også bidratt aktivt i arbeidet med å videreutvikle MOPAN- verktøyet for vurdering av multilaterale organisasjoner. Fra å være enkle persepsjonsanalyser på landnivå utvikles nå et mer omfattende verktøy for vurdering av organisasjonseffektivitet.

Norad har også samarbeidet med organisasjonene om å samle andre evalueringer og gjennomganger (av partnere o.l.) i en egen database på www.norad.no. Ved utløpet av 2007 omfattet databasen 206 ulike rapporter.

Norad har i 2007 bistått UD i arbeidet med å redusere risikoen for **korrupsjon** innen norsk bistand. I tillegg til det løpende samarbeidet med departementet om oppfølging av tilfeller der det er mistanke om korrupsjon eller mislighold av bistandsmidler, har Norad bistått i arbeidet med etablere en varslingstjeneste. I tillegg har Norad bidratt i å utarbeide retningslinjer for håndtering av mistanke om økonomiske misligheter i utenriktjenesten og Norad. Retningslinjene gjelder all forvaltning, herunder drift, tilskudsforvaltning, konsulære saker, rekruttering og utlendingsfeltet. Retningslinjene ble gjort gjeldende f.o.m. januar 2008.

Norads evalueringsavdeling fortsatte i 2007 innsatsen for å rette mer fokus på resultatene av norsk bistand. Funn i evalueringsrapportene ble også i stor grad brukt i Norads første resultatrapport. Over tid skal alle hovedområdene i bistandsbudsjettet dekkes på en systematisk måte.

Som start på årlige evalueringer av bistanden til sentrale samarbeidsland ble utviklingssamarbeidet med Zambia 1992 – 2005 vurdert. Politisk økonomi og maktanalyse ble brukt som metode i en kritisk evaluering. En tilsvarende systematisk evaluering av bistand gjennom det sivile samfunnet begynte i 2007 med en rapport om norske organisasjoners innsats i Guatemala. To større evalueringer av sektorinnsats ble fullført. Den første omfattet norsk bistand til petroleumssektoren, den andre gjaldt støtte til vannkraftutbygging og -forsyning.

Det ble gjort to evalueringer av norsk humanitær bistand. Den første gjaldt bruken av tidligere militære lastebiler i nødhjelp. Den andre, som ble påbegynt i 2007, var en evaluering av NOREPS (Norwegian Emergency Preparedness System). Norad deltar også i det internasjonale samarbeidet om evalu-

ering av humanitær bistand. Det ble i denne forbindelse laget en synteserapport over funn i evalueringer av humanitær bistand.

Norad er fortsatt aktiv i internasjonalt samarbeid i regi av OECD/DAC for å skape bedre måter å evaluere fredsbygging og konfliktforebygging på, og et utkast til en veileder for evaluering av slik bistand er produsert og under utprøving. Innenfor DAC-nettverket for evaluering har Norad også samarbeidet om flere felles evalueringstiltak.

I samarbeidet med Verdensbanken ble det publisert to evalueringsrapporter, den ene av Verdensbankens støtte til bygdeelektrifisering, den andre av bankens bistand til mellominntektsland. Norad har også hatt lederansvar for to rapporter som del av en større internasjonal evaluering av Den globale vaksinealliansen GAVI. Det ble gjort to enklere studier. Den ene var en statusrapport om norsk innsats mot kvinnelig kjønnslemlestelse i utviklingsland, den andre en oversikt over norske frivillige organisasjoners arbeid i Sør-Amerika.

Flere evalueringer bekreftet fjorårets funn at integrering av tverrgående tema i de ulike delene av utviklingssamarbeidet er vanske-

I Norads rapport om evaluering av norsk utviklingssamarbeid i 2007¹ blir det trukket fram fire lærdommer fra evalueringsarbeidet dette året:

- Vi mister lett de fattige av syne. Både landevalueringen av samarbeidet med Zambia og sektorevalueringer viser at selv bistand som blir godt gjennomført ikke nødvendigvis gjør livet lettere for de fattige i utviklingslandene – i alle fall ikke på kort sikt.
- Det er behov for et nytt tidsperspektiv på bærekraft. Bistandsprogrammer som gir resultater for folks levekår har ofte vart i 20 år, og det er behov for å fortsette bistanden om resultatene skal sikres. Dette gjelder særlig i afrikanske land.
- Klar strategi og godt partnerskap kan gi gode resultater i bistand gjennom frivillige organisasjoner. Resultatene fra Guatemalastudien og Nepaldelen av kraftevalueringen viser dette.
- UD bør styrke sin evne til strategisk styring og oppfølging når det gjelder resultater av humanitær bistand. Svakheter ble påvist i evalueringen av bruk av tidligere militære lastebiler og i evalueringen av NOREPS, hvor rapporten er en del av 2008-programmet.

¹ Norads Årsrapport 2007 om Evaluering av norsk utviklingssamarbeid, er tilgjengelig fra Norads Informasjonsavdeling og på www.norad.no (fra 30 mai 2008).

lig å få til. Begge sektorevalueringene pekte på svakheter når det gjaldt integrering av miljø, likestilling og antikorrupsjonsarbeid. Et annet forhold som kom sterkt fram i landevalueringen av samarbeidet med Zambia er hvor viktig politiske analyser er, og hvordan en har hatt en tendens innen samarbeidet til å overse de mulige politiske konsekvensene av bistanden.

En gjennomgang av oppfølging av evalueringsrapporter for 2006 og 2007 viser at rapportene i rimelig grad blir fulgt opp. Men i et par tilfeller er ikke framgangsmåten i instruksen fulgt. Likevel vet vi for lite om evalueringsrapportene får reell virkning på utviklingssamarbeidet over tid.

Norad har fortsatt arbeidet med å gjøre evalueringsrapporter og -resultater kjent i utviklingsmiljøet. Rapportene har blitt presentert på seminarer med 40–80 deltakere eller i organ som har særlig interesse. Norad har gjort media oppmerksomme på offentliggjøring av flere rapporter, og interessen har vært stor. Årsrapporten om evalueringer i 2006, som ble overlevert utviklingsministeren i mars 2007, fikk god dekning i både radio og TV.

Norads forvaltning av bistand. Noen hovedtall

Norad forvaltet i 2007 totalt ca. 2 290 millioner kroner for bistandsformål, som var en økning på 226 millioner kroner fra året før. Storparten av dette ble bevilget til norske og internasjonale frivillige organisasjoner; som støtte til næringsutvikling; til forskning og kompetanseheving, samt en øremerket støtte til internasjonal landbruksforskning. Norads støtte gikk i all hovedsak til bilaterale tiltak. Av bistanden gjennom frivillige organisasjoner gikk nær halvparten (46 prosent) til Afrika sør for Sahara, mens støtten til næringsutvikling i hovedsak var til land i Asia (57 prosent) og støtten til forskning og kompetanseheving gikk mest til globale formål ikke spesifisert på enkeltland. Totalt går snaut ti prosent av Norads bevilgninger til Latin-Amerika, svært lite til Midt-Østen og minimalt til utviklingsland i Europa og Oseania. I 2007 gikk 34 prosent til de minst utviklede land (MUL), mot 37 prosent året før.

Støtte til sivilt samfunn

I 2007 videreførte Norad arbeidet med å styrke den bistandsfaglige dialogen med de norske frivillige organisasjonene. Arbeidet med å løfte forvaltningen av tilskudd til de større organisasjonene til et mer strategisk nivå ble videreutviklet. Dette dreier seg om å legge til rette for at organisasjonene beveger seg fra prosjekt til program og strateginivå. Arbeidet med å styrke programtilnærmingen hos de store organisasjonene ga i 2007 grunnlag for en mer meningsfull dialog med organisasjonene om den strategiske innretningen av deres virksomhet. Parallelt er det arbeidet med en ytterligere forvaltningsmessig effektivisering av samarbeidet med både de store og mindre organisasjonene.

I tråd med fokuset på dokumentasjon av resultater ble det gjennomført en utstrakt dialog om resultatrapportering med organisasjonene. Det er rettet spesiell oppmerk-

somhet på hvordan effekten på målgruppene kan måles og rapporteres. I dialogen med organisasjonene har Norad fokusert på tverrgående hensyn som miljø, funksjonshemmede, kvinner/likestilling og hiv/aids. I 2007 var "Regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid" og utkast til ny kvinnehandlingsplan særlig relevante. I årlige møter mellom organisasjonene og Norad summeres samarbeidet opp og planer drøftes for neste år. Formålet med møtene ble i 2007 endret til i større grad å fokusere på utveksling av informasjon og diskusjon, framfor forhandlinger og avtaleendringer.

I 2007 har Norad fulgt opp utredningen om "Nye roller for frivillige organisasjoner i utviklingssamarbeidet" (Rattsøtvalget) ved å vurdere ulike metoder for direkte støtte til sivilt samfunn i sør. Relevante deler av rapporten er tatt hensyn til i arbeidet med å effektivisere og harmonisere tilskuddsforvaltningen.

På oppdrag fra UD, og på vegne av seks Nordic+ -land, ledet Norad arbeidet med gjennomføring av en studie om modeller for direkte støtte til sivilt samfunn i sør. Norad har også deltatt i en arbeidsgruppe på bistandseffektivitet, med medlemmer fra ulike givere, myndigheter i partnerland og frivillige organisasjoner.

Kap. 160, post 70 Sivilt samfunn

Over denne posten finansierer Norad støtte til utviklingstiltak gjennom norske frivillige organisasjoner og direkte støtte til urfolk i Paraguay og Peru. Støtten i 2007 ble fordelt på grunnlag av søknadsrunden i 2006 og vel en mrd. kroner ble bevilget til 27 organisasjoner med langsiktige samarbeidsavtaler med Norad. De største bevilgningene gikk til Kirkens Nødhjelp, Bistandsnemnda (for misjonsorganisasjoner), Norsk Folkehjelp, Redd Barna og Atlas-alliansen (for funksjonshemmedes organisasjoner). Den største økningen gikk til WWF Norge. Forbruket i 2007 var 1 096,5 millioner kroner mot 1 031,0 millioner kroner i 2006.

En større del av Norads støtte i 2007 gikk til organisasjoner som har tiltak med kvinner/likestilling og miljø. Også organisasjoner med tiltak i Latin-Amerika fikk økt sin andel av tildelingen.

» I alt ble ca. 106 millioner kroner bevilget til bistandstiltak til vel 80 mindre norske organisasjoner i 2007. Blant disse er det stor spredning både geografisk og tematisk. I 2007 videreførte Norad prøveordningen med treårig prosjektavtale ved ytterligere å innvilge denne type avtale til seks av de mest erfarne enkeltavtaleorganisasjonene. Beløpsmessig ligger avtalene på tre til fem millioner kroner.

Støtte til FIAN-Norge har bidratt til at 18 millioner barn i den indiske delstaten Uttar Pradesh nå får et varmt måltid mat om dagen på skolen. Skoledeltakelse har økt med to millioner barn som en direkte følge av dette tiltaket.

Norads støtte til Røde Kors har bidratt til støtte for globale vaksinasjonsprogrammer utført av den internasjonale Røde Kors-alliansen, WHO og andre aktører. Disse programmene har medført vaksiner av 200 millioner barn på global basis, og har slik forhindret 1,2 millioner dødsfall – en halvering av dødsfall – over en femårsperiode.

I UD's tildelingsbrev for 2007 ble Norad bedt om å omdisponere innen bevilgningen slik at økt vekt ble gitt til tiltak med miljø og eller kvinner som hovedmål. Videre skulle tiltak i Latin-Amerika prioriteres og kommunesamarbeidet styrkes. For å oppfylle de politiske føringene og de beløp som var inkludert ble det nødvendig å redusere på tilskuddet til organisasjoner i langsiktige samarbeidsavtaler. De fleste organisasjoner i løpende avtaler fikk derfor en mindre reduksjon i tilskuddet for 2007 (ca. to til fire prosent) i forhold til 2006.

Kap. 160, post 71 Tilskudd til frivillige organisasjoners opplysningsarbeid

Over denne posten finansieres opplysningsarbeidet i Norge gjennom støtte til frivillige organisasjoner som bl.a. "Femmergruppen" (Redd Barna, Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Norges Røde Kors og Flyktningshjelpen), RORG-samarbeidet (48 organisasjoner med rammeavtale om støtte til informasjonsarbeid), Nord/

Sør-støtteordningen (enkeltavtaler) og FN-organisasjonene (FN-sambandet, UNICEF og ILO). I tillegg ble det gitt støtte over denne posten til Tusenårsmålkampanjen og skoleutvekslingsprogrammet. Det ble inngått nye fireårige rammeavtaler med 53 organisasjoner. Forbruket i 2007 var på 69,8 millioner kroner mot 41,7 millioner kroner i 2006.

UD overførte i 2007 ansvaret for hele denne kap.posten til Norad inkludert støtte til FN-organisasjonene, Tusenårsmålkampanjen og diverse andre småtiltak. Videre ble det faglige og forvaltningsmessige ansvaret for Nord-Sør opplæring tilbakeført fra UD til Norad. Norge spiller en aktiv rolle i det europeiske nettverket Global Education Network Europe (GENE). Det er Norad og RORG som representerer Norge i nettverket, men det holdes løpende kontakt med andre sentrale partnere i Norge.

Kap. 160, post 73 Kultur

Ansvaret for de løpende avtalene om kulturstøtte ble overført fra Norad til UD i 2006. Kun en avtale om støtte til Vennskap Nord/Sør ble videreført av Norad i 2007 under denne posten, med et forbruk på 4,4 millioner kroner.

Kap. 160, post 75 Internasjonale organisasjoner og nettverk

Støtten over denne posten går til internasjonale frivillige organisasjoner og nettverk som arbeider globalt og/eller regionalt innenfor prioriterte områder for norsk bistand, og der det finnes få alternative kanaler. Organisasjonene som støttes har bred fagkompetanse og det legges vekt på kunnskapsutveksling mellom organisasjonene og Norad. Videre legges det vekt på gjennomganger og evalueringer som grunnlag for vurdering av langsiktig samarbeid. 34 organisasjoner mottok støtte i 2007. Forbruket i 2007 var på i alt 147,3 millioner kroner mot 122,1 millioner kroner i 2006.

Økningen av bevilgningen i 2007 var i sin helhet øremerket styrket innsats på miljøområdet og det ble lagt vekt på å støtte

organisasjoner som kan bidra til å oppfylle regjeringens handlingsplan for miljørettet utviklingssamarbeid, blant annet gjennom støtte til fire nye organisasjoner. Den øvrige støtten har særlig gått til helse med vekt på reproduktiv helse, utdanning, styresett og demokrati og menneskerettigheter. I 2007 har Norad bidratt til fire gjennomganger av de internasjonale organisasjonene, enten ved finansiering eller faglige innspill.

Støtte til næringsliv og næringsutvikling

På oppdrag fra UD fikk konsulentfirmaet ECON i 2007 i oppdrag å vurdere organiseringen av de ulike norske tilskuddsordninger til næringsutvikling. Som en oppfølging av denne rapporten har Norad satt i gang et arbeid for å forenkle de søknadsbaserte ordninger med sikte på å frigjøre ressurser til mer aktiv innsats på områder der Norge har spesiell kompetanse.

Kap 161, post 70 Nærings- og handelstiltak

Posten omfatter i hovedsak tilskudd basert på søknader fra bedrifter samt handelstiltak. Det var i 2007 stor etterspørsel fra norske bedrifter etter midler til forstudier og opplæringsstøtte. Et nytt nettverksprogram for Vietnam som søker å bidra til etablering av partnerskap mellom norske og vietnamesiske bedrifter ble igangsatt. Programmet fokuserer på utvalgte sektorer (maritim, fisk, energi, olje/gass og handel). Norsk næringsliv har vist betydelig interesse for Vietnam, og programmet er vurdert som et godt virkemiddel for forretningsmessig samarbeid mellom de to land. Forbruket var i 2007 på i alt 85,0 millioner kroner mot 63,6 millioner kroner i 2006.

I 2007 ble det i UD's regi og i samarbeid med Norad utarbeidet en handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid. Den legger et godt grunnlag for innretningen av framtidig bistand på handelssiden. Norad inngikk avtaler med nye samarbeidsorganisasjoner som World Customs Organisation

Svært mange av støttetiltakene for næringsutvikling i 2007 gikk til Vietnam, der norsk næringsliv har vist stor interesse. Alle utbetalingene under ordningen med ubundet blandet kreditt gikk til Vietnam.

(WCO) om gjennomføring og oppfølging av diagnosestudier innen tolladministrasjon i utviklingsland. Tolldirektoratet ble benyttet som faglig ekspertise i programmet. International Federation of Agriculture Movements (IFOAM) og Norad samarbeider om harmonisering av økologiske standarder med spesiell referanse til utviklingsland. Norad inngikk også en avtale med International Trade Center (ITC) om utvikling av nasjonale eksportstrategier.

Kap. 161, post 72 Finansieringsordning for utviklingstiltak

Posten omfatter i hovedsak finansiering under den ubundne blandete kredittordningen. I 2007 ble det foretatt utbetalinger til fire prosjekter – alle i Vietnam innen vann- og avløpsrensing. I tillegg ble det gjennomført forvurderinger av seks nye prosjekter. Forbruket i 2007 var på 49,5 millioner kroner mot 74,2 millioner kroner i 2006.

Kap 161, post 73 Institusjonsutvikling i utviklingsland

Denne posten er en viktig kilde for finansiering av tiltak som gjelder oppbygging av institusjonelle rammebetingelser for næringsvirksomhet og handel. Det har vært en fortsatt økning i aktiviteten på dette området med etterspørsel om samarbeid innen ulike områder. Forbruket i 2007 var på 58,7 millioner kroner mot 33,6 millioner kroner i 2006.

Større prosjekter som fikk støtte i 2007 var: faglig samarbeidsprogram innen oljesektoren i Irak; utarbeidelse av en plan for flomkontroll i utsatte områder i Filippinene; introduksjon av moderne oppdrettsteknologi og oppgradering av vitenskapelig utstyr for kartlegging av fiskebestanden i Thailand; og opplæringsprogram for skipsverftsansatte i Vietnam

Forskning og høyere utdanning

Kap. 165, post 70 Forskning og høyere utdanning

Norad finansierer over denne budsjettposten støtte til forskningssamarbeid, til

regionale forskningsorganisasjoner og til utviklingsforskning i Norge. Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU) og Norges Forskningsråd (NFR) administrerer hovedparten av midlene. I 2007 ble henholdsvis 140,5 millioner kroner og 108 millioner kroner kanalisert gjennom SIU og NFR. Forbruket i 2007 var 340,7 millioner kroner mot 339,4 millioner kroner i 2006.

Norad la i 2007 en betydelig innsats i forbindelse med utarbeidelsen av rapporten "Mot en mer kunnskapsfokuset utviklingspolitikk. Plattform for bilateral bistand til høyere utdanning og forskning i utviklingslandene". Et hovedformål med arbeidet var å få en bedre oversikt over de ulike støtteordningene til høyere utdanning og forskning fra flere budsjettposter som administreres av Norad og UD, i den hensikt å finne en mer strategisk innretning på denne støtten. Norad fokuserte videre på å finne effektive måter for formidling av resultater fra bistandsfinansiert forskning. For å styrke dette fokuset ble en felles kommunikasjonsplan for Norad og Norges Forskningsråd om forskning og formidling av forskningsresultater vedtatt i 2007.

Støtte til Sør-Nord universitetssamarbeid

De største programmene er NUFU (Nasjonalt program for utviklingsrelatert forskning og utdanning) og NOMA (Norads Masterprogram). Mesteparten av midlene forvaltes av SIU. For NUFU-programmet gjelder avtalen for perioden 2007–2011 for i alt 52 prosjekter innenfor en totalramme på 300 millioner kroner. Avtalen har åpnet for økonomisk bonus til institusjoner som lykkes med å få kvinneandelen på uteksaminerte doktorander opp på minst 40 prosent.

NOMA-programmet er basert på et langsiktig samarbeid mellom universiteter og høyskoler i Norge og samarbeidsland om utvikling av MA-programmer som møter landenes behov for kompetanse. Slike utdanningsprogrammer skal i hovedsak foregå ved institusjoner i samarbeidsland. Dette skiller NOMA-programmet fra Norads

tidligere stipendprogram. I 2007 bevilget NOMA støtte til 19 nye prosjekter. Totalt 36 prosjekter finansieres over avtalen med en totalramme på 343 millioner kroner i perioden 2006–2010. NOMA-EnPe, et delprogram innen energi og petroleum under NOMA, er under utvikling. Det planlegges en utlysning i 2008.

Kulturutdanningsprogrammet som også forvaltes av SIU, er videreført gjennom den flerårige avtalen for perioden 2006–2009. Det er bevilget støtte til syv samarbeidende institusjoner for bachelor- og masterutdanning, innen en total ramme på 15 millioner kroner.

Støtte til regionale organisasjoner for forskningssamarbeid

Norad gir støtte til en rekke sentrale regionale forskningsorganisasjoner i både Afrika og Latin-Amerika. Flere av organisasjonene fungerer som forskningsråd der forskere fra regionen kan søke frie midler til forskningsprosjekter, eventuelt i samarbeid med forskere fra samme region. Det ble i samarbeid med Sida/SAREC gjennomført en evaluering av CODESRIA og OSSREA. Norad inngikk ny avtale med AERC med en total ramme på 34 millioner kroner over fire år. Det er en utfordring å få større faglig utbytte og mer aktiv og målrettet bruk av resultater og kunnskap som organisasjonene besitter, inn i Norads arbeid.

Utdannings- og opplæringsstøtte

Det ble inngått en ny fireårig avtale med Petrad som dekker både etterutdanningskurs og faglig samarbeid i tilknytning til Olje for Utviklingsprosjektet. Lærerutdanningsprogrammet Sør-Nord – et toårig pilotprogram – ble avsluttet ved utgangen av 2007. En ekstern gjennomgang av programmet viste klare svakheter mht institusjonell forankring og effekt, noe som ble presentert og diskutert på et erfaringsseminar i september. Det er besluttet å nedsette en arbeidsgruppe bestående av norske og utenlandske (fra Sør) lærerutdanningsekspertiser som skal utvikle forslag til modeller for norsk støtte til styrking av lærerutdanning i Sør. »

- » På bakgrunn av en gjennomgang i 2006 ble støtten til Tibetnettverkets stipendprogram og forskningssamarbeid fornyet med en totalramme på 24 millioner kroner for 2007-2009.

Støtte til utviklingsforskning i Norge

Denne støtten går til temaforskningsprogrammer gjennom Norges Forskningsråd, til basisbevilgningen til Chr. Michelsens Institutt (CMI) og til andre aktiviteter knyttet opp til utviklingsforskning. Den store satsingen inne utviklingsforskning de siste ti årene, forskningsprogrammet "Utviklingsveier i Sør", ble avsluttet og ble markert med en formidlingskonferanse i mars 2008. Norads bevilgning til programmene for global helse og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC) er videreført. Programmene forvaltes av Norges forskningsråd og det ble bevilget 57 millioner kroner i 2007. Norad bevilget 18 millioner kroner til programmet "Fattigdom og fred".

På oppdrag fra Forskningsrådet ble det i 2007 gjennomført en uavhengig evaluering av norsk utviklingsforskning, som blant annet viste at forskningen er relevant for brukerne, men peker på at det er en utfordring i forhold til å kombinere kvalitet og relevans. Videre pekes det på at det er behov for å styrke langsiktigheten i finansieringen. En prosess for oppfølging av rapporten er startet med Forskningsrådet.

Olje for Utvikling

Kap.post 165.71 Faglig samarbeid

Brorparten av midlene som brukes på Olje for Utvikling forvaltes via ambassadene og regionbevilgningen. Det ble i 2007 brukt 35,7 millioner kroner på faglig samarbeid via denne kap.posten. Deler av midlene ble brukt på landprosjekter som er forvaltet fra OfU-sekretariatet, og ikke fra ambassadene, slik som samarbeidet med Bolivia og Afghanistan. I tillegg ble det brukt midler på studier gjort av konsulentkonsortiene Norad har rammeavtaler med, blant annet i forbindelse med ny prosjektsøknad fra Øst-Timor,

vurdering av petroleumssektoren i Palestina og en studie av utvinningsindustrien i Afrika. Norad har også en treårig avtale med den frivillige organisasjonen Revenue Watch Institute på en million USD i året som finansieres via denne kapittelposten.

Informasjonsvirksomheten

6

I 2007 ba UD Norad om å overta mer av ansvaret for informasjon om bistand til det norske folk og all forvaltning av tilskudd på informasjonsområdet. Den største oppgaven var oppdraget om å ferdigstille informasjonssenteret på Vestbanen ("Vestbaneprojektet"), og dette arbeidet ble påbegynt i 2007. Senteret er planlagt åpnet i midten av 2009.

Norad hadde tre prioriterte oppgaver på informasjonsområdet i 2007: Bidrag til Norads første resultatrapport; tilrettelegging av møteplasser, synlighet og debatt og videreutvikling av avisen *Bistandsaktuelt*. I all informasjonsvirksomhet legger Norad stor vekt på åpenhet og deltakelse også i kritisk debatt.

I forbindelse med lanseringen av **Resultatrapporten 2007** "Bistanden virker – men ikke godt nok" ble det gjennomført et informasjonsopplegg som bidro til en vellykket presentasjon med politisk og faglig debatt, og god oppmerksomhet. Dette resulterte i 35 små og store oppslag om rapporten i ulike etermedier, web og aviser. Rapporten ble også hyppig referert i Stortingets budsjettdebatt. En kunnskapskonkurranse på nett om resultater førte til nærmere sju tusen riktige svar og økt trafikk på Norads internettsider. Gjennomsnittsalderen på deltakerne var 35 år.

Norads årlige **fattigdomskonferanse** hadde i 2007 temaet klima og miljø. Det ble videre gjennomført godt besøkte **seminarer** om situasjonen i Sudan og Zimbabwe; om temaene olje for utvikling, sosialpolitikk i Afrika og om kjønnslemlestelse; og i forbindelse med Norgesbesøk av fredsprisvinner Mohammad Yunus og økonomen Paul Collier. Undersøkelsen om holdninger til og kunnskaper om norsk bistandsvirksomhet ble benyttet til å skape oppmerksomhet om Vestbaneprojektet gjennom et seminar om medienes rolle i formidling av kunnskap om utviklingsspørsmål. Det ble også formidlet en rekke bidrag til **kronikker og debattinnlegg** i media, bl.a. om Øst-Timor, sårbare stater, resultatarbeidet og utdanning/

forskning. Et essay om bistandsdebatten kom på trykk i Morgenbladet.

Avisen **Bistandsaktuelt** ble videreutviklet i 2007 med et sterkere fokus på debatt og det ble utarbeidet en egen klimautgave i tilknytning til Fattigdomskonferansen. Det ble for øvrig produsert ti utgaver, med et opplag på om lag 17 500 ved årsskiftet. I tillegg ble satsing på internett betydelig styrket, med ansettelse av egen nettredektør og økt produksjon av aktuelt stoff tilpasset nettutgaven.

I tillegg ble det arbeidet mye med presse- og innsynshåndtering; videreutvikling og drift av Norads nettsider på internett og intranett; utarbeidelse av bilateral årsrapport på oppdrag av UD; drift og videreutvikling av Norads bibliotek; foredrag og debattinnlegg på skoler, høyskoler og universiteter; bidrag til Norad-medarbeideres debattinnlegg; produksjon og publisering av rapporter og andre publikasjoner; Kulturkafe og drift av Informasjonssenteret.

Administrasjon og organisasjonsutvikling

Utvikling av organisasjonen, arbeidsmiljø, arbeidskultur og trivsel

Norad har i 2007 videreført arbeidet med å tydeliggjøre sin profil som fagetat innenfor de organisatoriske rammene som ble innført høsten 2006. Arbeidet med profesjonalisering av organisasjonen har hatt høy prioritet. Alle nye avdelingsdirektører var på plass i løpet av året. Lederutviklingsprogrammet omfattet både individuell coaching og ledergruppen som kollegium. Internt lederopplæringsprogram ble gjennomført både vår og høst 2007.

Norad etablerte i juni sin kompetanseprofil, og har i denne definert hvilke kompetanser Norad som organisasjon må besitte for å nå målene i Strategi mot 2010.¹ Profilen benyttes som deler av grunnlaget både for kompetanseutvikling og ved nyrekruttering. For ytterligere å profesjonalisere Norads faglige rådgivning ble det etablert retningslinjer for kvalitetssikring av Norads faglige rådgivning til utestasjonene og system for tilbakemelding fra stasjonene.

Også ivaretagelse og utvikling av arbeidsmiljø, kultur og trivsel var i fokus. Det ble i februar gjennomført en "kulturdag" hvor alle medarbeidere deltok og ga uttrykk for sine synspunkt på Norad som arbeidsplass, og det ble gjennomført en medarbeiderundersøkelse høsten 2007. Resultatene viste at Norads medarbeidere trives, men at Norad som organisasjon har en felles utfordring i å klargjøre forventninger og forankre rolleforståelse bedre på alle nivå i organisasjonen. Nye kjøreregler ved mobbing og trakassering ble etablert.

Nytt elektronisk tidsregistreringssystem ble innført i 2007. Et internt prosjekt - Anskaffelsesprosjektet - ble startet opp med det formål å sikre enhetlig behandling av rammeavtaler i forbindelse med Norads faglige rådgivning og etterlevelse av gjeldende regelverk for kjøp av konsulenttjenester.

Det ble foretatt 31 rekrutteringer i 2007, hvorav flertallet eksternt. Disse omfattet

¹ Norads strategi mot 2010 er tilgjengelig fra Norads Informasjonsavdeling og på www.norad.no.

først og fremst gjenrekruttering i eksisterende stillinger, mens fire var til nye satsingsområder.

Landteam – for bistandsstrategisk rådgivning

Norad reorganiserte i 2007 sine interne landteam for å styrke de landorienterte tjenestene, og styrke Norads dialog med ambassadene og UD i spørsmål som ligger i skjæringspunktet mellom det faglige, det bistandsstrategiske og det utviklingspolitiske. Landteamene skal også styrke landkunnskapen som basis for Norads faglige rådgivning. Det ble i 2007 etablert i alt 27 landteam, som hver består av en koordinator og 2-3 faglige medarbeidere, samt en kontaktperson i Norads ledelse.

Likestilling

En god balanse i sammensetning av medarbeidernes alder og kjønn representerer viktige elementer i et godt arbeidsmiljø. Kvinneandelen av Norads medarbeidere utgjør 59 %. For nytilsatte i 2007 var andelen av kvinner 50 %. For de ulike stillingskategoriene er balansen varierende mht kjønn. I ledergruppen er det 33 % kvinner. Det er tilnærmet balanse på seniorrådgivernivå, mens kvinner representerer 69 prosent av rådgiverne. Innen saksbehandling og administrative støttefunksjoner er det stor overvekt av kvinner.

Ved lønnsforhandlingene i 2007 var det enighet om å fokusere spesielt på å justere skjevheter i lønnsnivå for medarbeidere basert på vurdering av sammenlignbar kompetanse, erfaring, ansvar og arbeidsområde, med særlig vekt på kjønnsdimensjonen.

Miljøledelse

Systematisk miljøarbeid i Norad begynte med deltakelsen i pilotprosjektet "Grønn Stat". Hovedprinsippene fra Norads deltakelse i prosjektet munnet ut i en handlingsplan og sluttrapport som er løpende fulgt opp; senest med handlingsplan for miljøledelse for årene 2007/2008. Handlingsplanen er basert på et selektivt utvalg av tiltak innenfor følgende innsatsområder: energi, innkjøp, avfallshåndtering og transport i tråd med veilederen "Miljøledelse i staten" fra Miljøverndepartementet.

Alle nye avdelingsdirektører var på plass i løpet av året. Medarbeiderundersøkelsen i 2007 viste at Norads medarbeidere trives, men det er behov for å klargjøre forventninger og forankre rolleforståelse på alle nivå.

VEDLEGG

Oversikt over gjennomganger, mv og andre studier, utarbeidet eller finansiert av Norad i 2007¹

Gjennomganger, mv av bistandstiltak	
	Globale programmer:
Globalt	Appraisal of three environment projects Mixed Credit: Additional service (Norplan: Roger Blekkland)
	Mixed credits financing – new arrangements – consultancy (COWI: Nils Palmvange)
	Final Report on Assignment as Interim Chair of the ADEA COMED Working Group (Birger Fredriksen)
	Reaching Poor People with Services in Sexual and Reproductive Health: An Evaluation of the IPPF
	Appraisal of project proposal from Bioforsk (COWI)
	Review of Post-Crisis Multi-Donor Trust Funds, Volum I: Final Report. Volum II: Country Annexes. (Scanteam i samarbeid med Verdensbanken UD og Norad.)
	Erfaringer med norsk støtte til desentralisering
	Bistandstiltak i Afrika:
Afrika	Internal review of MTRs under Nile Basin Initiative shared vision programme (Norconsult)
	Governance of the Extractive Industries in Africa: Survey of Donor-Funded assistance (Econ),
Angola	Appraisal of mini hydro power scheme in Angola (Norplan)
	Mid-term review of Fishery collaboration, Angola (Fiskeriverket, Sverige)
Botswana	Midtveisgjennomgang av støtte til helsesektoren i Botswana
Eritrea	Mid-term review of program funded through contract agreement, Eritrea (NCG)
	Mid-term review of cooperation between National Statistics Office in Eritrea and Statistics Norway (Norad: Erlend Nordby and Thor Oftedal)
	Review of Female Genital Mutilation/Cutting (FGM/C) Projects in Eritrea
Etiopia	Appraisal of EPA – Awash River Monitoring Programme, Etiopia (NIVA)
Madagaskar	Mid-term Review of Norway's support to UNICEF's Education Programme in Madagascar (2005-2007), Karen Brit Feldberg, Noro Razafindrabe-Raoniarisoa and Hilde Thyness
	Planning Fifamanor, Madagascar (Norconsult: Mossige)
	Study of the agricultural sector of Madagascar (Norconsult: Thompson)
Malawi	Mid-term review of the institutional co-operation project between National Audit Office of Malawi and the Swedish National Audit Office (Assist Consulting: Dag Aarnes)
	The Office of the Ombudsman (OoO) in Malawi: an appraisal (Norad: Thor Oftedal)
Mosambik	Appraisal of Soy Bean Project in Northern Mozambique (NCG)
	PGB External Evaluation Report ASRH/HIV/AIDS, Geração BIZ Program, Mozambique: Progress and challenges
Sudan	Forestry South Sudan, Appraisal (Ingebrigt Molland)

¹ Oversikten skal omfatte alle skriftlige studier, gjennomganger, og tilsvarende rapporter utarbeidet av Norads egne rådgivere, og/eller finansiert av Norad, på oppdrag for Norad, ambassadene eller Utenriksdepartementet. Bare studier/rapporter fullført i 2007 er tatt med her.

Tanzania	A review of the work of the Norwegian Centre for International Cooperation in Higher Education (SIU) for the Royal Norwegian Embassy in Tanzania (NCG: Michael Fergus, AMKA Consultants: Eke Mwaipopo)
	Appraisal Report "Support to Civil Society Organisations in Tanzania" (Campbell Day; COWI/Norwegian Forestry Group)
	Hydro Drilling Project II, Tanzania (NCG: Oddvin Skaia)
	Norwegian support for the University of Dar-es-Salaam, Tanzania (desk appraisal), Olve Sørensen, KD
	Mid-term review of the Property and Business Formalization Program, Tanzania (NCG)
Uganda	End review of PRIDE Uganda (NCG)
	Market Vendors AIDS Project (MAVAP) med sikte på støtte av prosjektets fase II, Uganda
Zambia	Mid-term review of the Public Expenditure Management and Financial Accountability (PEMFA) Programme in Zambia (Swedish Institute for Public Administration, SIPU)
	Mid-term review of "The programme of the development of Kafue national park as a model of sustainable economic use and biodiversity conservation in a management extensive environment", Zambia (Vernon Booth, Egret C Lengwe, Erik Whist, Tadg Wixted)
Bistandstiltak i Asia:	
Afghanistan	Assessment of education activities under the Norwegian Refugee Council in Afghanistan (Anders Wirak, Marit Granheim).
Afghanistan	Education Quality Improvement Program: Mid Term Review Mission Aide Memoire" (Et felles team fra Verdensbanken/IDA og norske myndigheter, representert ved norske konsulenter. Teamleder: Scherezad J. Monami Latif)
Bangladesh	Midtveisgjennomgang av norskstøttet utdanningsprogram i Bangladesh (Anne Ryan, James Jennings, Jill White)
	Review of Legal Aid Association, Bangladesh.
	Rural Electrification Bhola and Gaibandha, Bangladesh – End Project Review (Norplan)
Indonesia	Akvaplan – NIVA tsunami gift – support, Indonesia (COWI)
	Desk-appraisal of "Forest Governance programme", Indonesia (Gunnvor Berge; UMB)
Kina	Inspection of terminated mixed credit projects, China (NCG: Tore Laugerud)
	Support to the Network for University Co-operation Tibet-Norway GLO-2028 (DECO/NCG: Janne Lexow and University of Uppsala: Joakim Enwall)
Laos	Review of Norway's assistance to Laos within the water-sector (NCG: Oddvin Skaia)
Nepal	End Review of Support to the Country Programme of World Food Programme (WFP) in Nepal and Supplementary Activities.
	Mid-Term Review: Social Inclusion Research Fund Nepal. (NCG: Nora Ingdal; Norad: Kristine H. Storholt, National Consultant: Shree Govind Shah)
	Performance Review of "Education for All" Programme Nepal (NCG)
Pakistan	Norwegian Support in Pakistan for Basic Education in FATA and NWFP (Bilquis Tahira, Kees van den Bosch)
	Review: Basic Education IMPROVEMENT Programme (BEIP) NWFP (Bilquis Tahira, Hans Jørgen Braathe)
Sri Lanka	Desk review of Credit Guarantee Scheme, Sri Lanka (NCG)
	North-east transmission development project, Sri Lanka (Norplan: Leif Egil Lørum)

Vietnam	Appraisal Hanoi Cancer Hospital mixed credit project, Vietnam (COWI: Nils Palmvange)
	Appraisal Lai Chau and Dien Bien – water supply projects – mixed credit, Vietnam (Roger Blekkland)
	Internal mid-term review – Establishment of Vietnam Fisheries Law and Regulations phase II Bringing the Law to Life (Norad: Kirsten Bjøru)
	Mixed credit projects. Pre-assessment of documentation, Vietnam (Norplan)
Timor-Leste	Mid term review of TIM 2010: Assistance in developing the management of the petroleum sector in Timor-Leste (The Bridge Group).
Guatemala	Bistandstiltak i Latin-Amerika:
	Assessment of the Norsk Form project portfolio , Guatemala (Hans Petter Buvollen)

Andre studier; mm

Globalt	Generelle studier:
	Education for All and the Need for Qualified Teachers (desk study) (Sidsel Rognerud og Håkon Bjørnes, KD)
	End review: Quality Improvement of Education for Children with Visual Impairment, Phase II (Robert Smith, Kirk Horton)
	Follow Up SR1325 in Norwegian Development Cooperation.
	Handlingsplan for handelsrettet utviklingssamarbeid – Innspill til handlingsplan (Norad: Elisabeth Sollner)
	Institusjonssamarbeid i norsk bistand – Erfaringer med faglig bistand gjennom norske direktorater og departementer (HeSo: Stein-Erik Kruse)
	Mot en mer kunnskapsfokusert utviklingspolitikk. Plattform for bilateral bistand til høyere utdanning og forskning i utviklingslandene. Rapport til UD. (Fra Norad deltok Kristin Hauge og Jarle T. Bjerkholt).
	Norway's provision of budget support to developing countries – Guidelines (Norad: Avdeling for samfunnsøkonomi og offentlig forvaltning)
	Paper on Microfinans (2 dokumenter) (Sannesmoen Consulting and ECON)
	Posisjonsnotat som bakgrunn for policydokumentet "Byer – håp og utfordringer om byutvikling og internasjonalt arbeid" (i samarbeid med UD).
	Strategiske prioriteringer med fokus på fiskeri- og oppdrettssektoren og næringsutvikling (Norad: Kirsten Bjøru, Brit Fisknes, Jan Eriksen)
	Study of Literacy Work in the Main Partner Countries of the Norwegian Development Assistance (Karin Brit Feldberg, Titus Tenga).
	Study of social mobilisation (NCG: Mærslund)
	Survey among 18 Norwegian embassies concerning use of human rights instruments in development cooperation.
Utviklingslandenes markedsadgang til Norge – Innspill til en gjennomgang av den norske GSP-ordningen med forslag til forbedringer (Norad: Elisabeth Sollner)	

Land/region-spesifikke studier – Afrika:

Kenya	The Role of Civil Society in Enhancing Democratic Governance and Human Rights in Kenya.
Madagaskar	Review of the Gender Dimension in Norwegian Cooperation with Madagascar.

Tanzania	Climate Change and the Development Agenda in Tanzania: An initial screening of possible Norwegian support to Tanzania. (Norad: Jan Erik Studsrød, Leif Tore Trædal)
	Public expenditure and financial accountability- Tanzania Petroleum Development Corporation (COWI) (NORAD/World Bank PEFAR Group)
	Public expenditure and financial accountability- University of Dar Es Salaam (COWI) (Norad/World Bank PEFAR Group)
	Public expenditure and financial accountability- Zanzibar Insurance Corporation (COWI) NORAD/World Bank PEFAR Group)
Zambia	Review of the Ministry of Education Sector Plan Zambia.(Dr. John Chileshe,Dr. Lawrence Musonda, Timothy Mushibwe, Henriette Bonnevie, Hans Laurits Jorgensen and Mike Kiernan (team leader))
	Study of drivers of change in three chiefdoms of Southern Province in Zambia.
	Land/region-spesifikke studier – Asia:
Afghanistan	Afghanistan: An Assessment of Conflict and Actors in Faryab Province to Establish a Basis for Increased Norwegian Civilian Involvement, (CMI; fra Norad: Petter Bauck).
Timor-Leste	Review of Development Cooperation in Timor-Leste. (Scanteam)

Faglig samarbeid med internasjonale organisasjoner og nettverk¹ i 2007

Forum	Tema	Norads deltakelse
“Nordic Plus”	Harmonisering, samfinansiering og juridiske spørsmål mht disse temaene	Norads direktør deltar sammen med UD. Norad deltar også i arbeidsgrupper med fokus på harmonisering, samfinansiering og bistandseffektivitet.
Working Party on Development Effectiveness (WP-EFF)	Bistandseffektivitet, resultatoppgjøret	Norad deltar sammen med UD. Norad har arbeidet aktivt i flere av de underliggende arbeidsgrupper.
Joint Venture for Managing for Development Results	Undergruppe av WP-EFF. Resultatstyring	Norad representerer Norge
Joint Venture for oppfølging av Paris-erklæringen (JV-MDP)	Undergruppe av WP-EFF. Harmonisering og tilpasning av bistanden	Norad representerer Norge.
OECD/DAC Poverty Network (POVNET)	Fattigdomsreduksjon	Norad representerer Norge, på vegne av UD. Norad deltar også i faglige undergrupper.
OECD/DAC Network for Conflict Prevention and Development Cooperation (CPDC)	Bistand og voldelige konflikter.	Norad deltar regelmessig, sammen med UD.
OECD/DAC Fragile States Group (FSG)	Bistand til “sårbare stater”	Norad deltar regelmessig, sammen med UD.
OECD/DAC GOVNET	Styresett	Norad deltar regelmessig, ofte uten UD. Norad har også deltatt i flere faglige undergrupper.
OECD/DAC Gender Net	Kvinner og likestilling	Norad deltar regelmessig, sammen med UD.
OECD/DAC Evaluation Network	Evaluering	Norad er aktiv deltaker og representerer Norge
OECD/DAC Environet	Miljø	Norad deltar regelmessig, sammen med UD
OECD/DAC Working Party on Statistics (WP STAT)	Bistandsstatistikk	Norad deltar sammen med UD.
OECD/Partnership in statistics for development (Paris21)	Statistikk-oppbygging	Norad yter støtte (fra 2006) og deltar regelmessig i faglige møter.
OECD/DAC Joint Venture on Procurement	Innkjøpsystemer	Norad representerer Norge.
OECD/ Train 4 Development	Et flegiverinitiativ for å bedre bistandsfaglig opplæring	Norad deltar sammen med UD/ UKS.
Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action (ALNAP)	Evaluering av humanitær bistand	Norad er aktiv medlem.
Multilateral Organization Performance Assessment Network (MOPAN)	Resultatstyring og organisasjonseffektivitet	Norad deltar sammen med UD.
Strategic Partnership with Africa (SPA) Working Group on Budget Support	Budsjettstøtte	Norad er faglig kontaktpunkt og representerer Norge i møter
Strategic Partnership with Africa/Public Expenditure and Financial Accountability Steering Committee	Offentlig finansforvaltning	Norad deltar i styringsgruppen
Inter-American Development Bank International Advisory Board on “Building Social Capital Through Fiscal Reform”	Finanspolitisk reform	Norad er faglig kontaktpunkt

1 Denne oversikten omfatter internasjonale organisasjoner og faglige nettverk der Norad deltar aktivt og regelmessig, som del av faglig dialog eller kompetanseutvikling.

Verdensbanken/Trust Fund for Environmentally and Socially Sustainable Development (TF-ESSD)	Miljø, sosial utvikling og fattigdomsreduksjon	Norad deltar i en referansegruppe for norsk og finsk UD.
Verdensbanken/Trust Fund for Private Sector and Infrastructure (TF-PSI)	Næringsutvikling, infrastruktur	Norad deltar i referansegruppe og er ansvarlig for sekretariatet
Verdensbankens investeringskomite (FIAS)	Investeringsklima	Norad deltar i styringskomiteen.
Investment Climate Facility for Africa	Investeringsklima og rammebetingelser	Norad deltar i rådgivningskomiteen.
IFC - Private Enterprise Partnership Africa	Næringsutvikling	Norad deltar i rådgivningskomiteen.
IFC - South Asia Enterprise Development Facility	Næringsutvikling	Norad deltar i styringsgruppen.
Mekong Private Sector Development Facility	Næringsutvikling	Norad deltar i styringskomiteen.
Committee of Donor Agencies for Enterprise Development	SMB næringsutvikling	Norad sitter i styret og deltar i arbeidsgrupper.
Energy Sector Management Assistance Program (ESMAP)	Energi	Norad deltar i styringsgruppe
The Consultative Group to Assist the Poor (CGAP)	Mikrofinans	Norad deltar i faglig giverkonsortium
World Bank Global Program on Fisheries (PROFISH)	Fiskerisektoren	Norad deltar i styringsgruppe
Nordisk fiskerirådgivermøte	Fiskerisektoren	Norad deltar regelmessig i møtene.
EU fiskeri- rådgivermøte - utvikling	Fiskerisektoren	Norad deltar regelmessig i møtene.
FAO / World Fish Centre	Fiskerisektoren	Norad deltar i viktige møter / workshop m.m. innen utviklingsspørsmål og forvaltning innen sektoren
FAOs fiskerikomite (COFI)	Fiskerisektoren	Norad deltar i norsk delegasjon hvert annet år (i 2007).
Cartagena Protocol on Biosafety	Miljø, biodiversitet	Norad deltar som representant for givere i styret i komiteen som arbeider med retningslinjer for kompetansebygging.
International Institute for Environment and Development (IIED)	Miljø	Norad deltar på møter og i faglige forum.
FN konvensjonen om bærekraftig utvikling (CSD)	Miljø	Norad deltar i UD-ledet delegasjon
Konvensjonen om handel med truede arter - CITES	Miljø	Norad deltar i arbeidsgruppe
IUCN - The World Conservation Union	Miljø	Norad forvalter samarbeidet og deltar på årlige møter, evalueringer etc.
Verdensbanken, givermøter miljø og vann (WSP)	Miljø, vann	Norad deltar i UD-ledet delegasjon eller selvstendig med mandat fra UD.
EUs vanninitiativ	Miljø, vann	Norad deltar på møter på vegne av UD
Afrikabankens vannfasilitet	Miljø, vann	Norad deltar i styringsgruppe
Nile Basin Initiative	Miljø	Norad deltar i UD-ledet delegasjon eller selvstendig med mandat fra UD
Nordisk miljørådgiverforum	Miljø	Norad deltar på møter. Et møte arrangert i Oslo i 1. halvår.

Nordisk vannrådverforum	Miljø, vann	Norad deltar på møter
Global Donor Platform for Rural Development	Regional utvikling / landbruk	Norad sitter i styret på vegne av UD.
TerrAfrica / UN Convention to Combat Desertification	Landbruk, miljø	Norad sitter i styret på vegne av UD
Africa Partnership Forum (APF) - Comprehensive Africa Agricultural Development	Landbruk	Norad deltar i arbeidet med å implementere CAADP som en del av Norges ansvar under APF.
Forum for African Women Educationalists (FAWE)	Jenters utdanning i Afrika	Norad sitter i styret og deltar på årlig møte.
United Nation Girl's Education Initiative (UNGEI)	Utdanning og likestilling	Norad sitter i ledelsen i en rådgivende komité og representerer organisasjonen på internasjonale møter om utdanning for alle.
The Association for the Development of Education in Africa (ADEA)	Utdanning	Norad sitter i styret, leder en av arbeidsgruppene og er faglig kontaktpunkt i flere andre arbeidsgrupper.
International Forum for Research Donors (IFORD)	Forskning	Norad deltar på årlig møte.
Fast Track Initiative (FTI)	Utdanning	Norad deltar på møter sammen med UD.
African Economic Research Consortium (AERC)	Forskning og utdanning innen økonomifag	Norad yter støtte og er representert i Executive Board
African Capacity Building Foundation (ACBF)	Kapasitetsbygging i Afrika	Norad yter støtte og deltar i Board of Governors
International Council of Adult Education (ICAE)	Voksenopplæring	Norad yter støtte og deltar i faglige nettverk og møter.
Global Health Workforce Alliance	Helsepersonellkrisen	Norad sitter i styret på vegne av UD og deltar i arbeidsgruppe
Det globale fondet for aids, tuberkulose og malaria (GFATM)	Helse	Norad sitter i styret og leder en styringsgruppe.
International Health Partnership (IHP)	Global helsearkitektur	Norad deltar i faglige arbeidsgrupper.
Den globale vaksinealliansen (GAVI)	Helse	Norad deltar i flere arbeidsgrupper, bl.a. om helsesystemstyrking.
International HIV/AIDS Alliance	Helse og aids	Norad forvalter samarbeidet og deltar på årlig møte.
Internasjonal givergruppe innen forskning og utvikling	Helse	Norad deltar i givergruppen.
Partnerskap for nyfødte, barne- og mødre-helse (PMNCH)	Helse	Norad representerer Norge som vara i styret og deltar i flere arbeidsgrupper.
Countdown 2015	Helse	Norad deltar i styringsgruppe.
Special Programme of Research Development and Research Training in Human Reproduction (HRP)	Reproduktiv helse og forskning	Norad sitter i styret på vegne av UD.
"+7 rådgivergruppe"	Helse og aids	Norad deltar i arbeidsgruppe
FNs Aidsprogram (UNAIDS)	Hiv og aids	Norad sitter i styret på vegne av UD og deltar i referansegruppe.
Nordic Development Lawyers Group	Juridiske bistandsfaglige problemstillinger	Norad deltar sammen med UD

Bistand gjennom Norad i 2007, fordelt etter budsjettkapitler og -poster (NOK 1000)

Budsjettkapittel	Post	Beløp
141 - Norad - driftsmidler	1 - Driftsutgifter	170 576
	Total	170 576
150 - Bistand til Afrika	78 - Regionbevilgning for Afrika	16 841
	Total	16 841
153 - Bistand til Latin-Amerika	78 - Regionbevilgning for Latin-Amerika	510
	Total	510
160 - Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 - Driftsutgifter	20 682
	70 - Sivilt samfunn	1 091 761
	71 - Tilskudd til frivillige org. opplysningsarbeid	69 191
	73 - Kultur	4 356
	75 - Internasjonale organisasjoner og nettverk	147 275
	Total	1 333 264
161 - Næringsutvikling	70 - Nærings-og handelstiltak	77 206
	72 - Finansieringsordning for utviklingstiltak	49 517
	73 - Institusjonsutvikling i utviklingsland	37 841
	Total	164 563
165 - Forskning, kompetanseheving og evaluering	1 - Driftsutgifter	94 545
	70 - Forskning og høyere utdanning	349 390
	71 - Faglig samarbeid	68 518
	Total	512 453
166 - Tilskudd til ymse tiltak	71 - Internasjonale prosesser og konvensjoner	9 393
	Total	9 393
168 - Kvinner og likestilling	70 - Kvinner og likestilling	250
	Total	250
170 - FN-organisasjoner mv.	73 - Verdens matvareprogram (WFP)	0
	76 - Tilleggsmidler via FN-systemet mv.	1 800
	81 - Tilskudd til internasjonal landbruksforskning	80 500
	Total	82 300
Grand Total		2 290 151

Norads andel av norsk bistand i 2007, fordelt på bistandstype (NOK 1000)

Bistandstype	Beløp	Norads andel av norsk bistand		Total norsk bistand
		Fordeling av bistand gjennom Norad	Norads andel av total bistand for hver bistandstype	Beløp
Norad - driftsmidler	170 576	7,4 %	15,5 %	1 097 532
Bilateral	1 947 402	85,0 %	18,8 %	10 333 773
Multi-bilateral*	76 673	3,3 %	1,4 %	5 300 962
Multi	95 500	4,2 %	1,9 %	5 107 973
Total	2 290 151	100,0 %	10,5 %	21 840 240

* Multi-bilateral bistand er øremerket til spesifikke land/regione og tema, kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner godkjent av OECD/DAC.

Bilateral bistand (inkl multi-bi) gjennom Norad i 2007, fordelt på geografiske regioner og budsjettkapitler (NOK 1000)

Hovedregion	160 Sivilt samfunn og demokratiutvikling	% av 160	161 Næringsutvikling	% av 161	165 Forskning, kompetanseheving og evaluering	% av 165	Annet (diverse)	Total bilateral bistand gjennom Norad	
	Beløp		Prosent		Beløp			Prosent	Beløp
Afrika	605 895	46,0 %	33 399	20,3 %	124 517	24,3 %	17 803	781 614	38,6 %
Asia	190 499	14,5 %	93 472	56,8 %	49 290	9,6 %	179	333 439	16,5 %
Midtøsten	37 865	2,9 %	14 000	8,5 %	4 843	0,9 %	0	56 708	2,8 %
Europa	461	0,0 %		0,0 %	204	0,0 %	0	665	0,0 %
Latin-America	187 773	14,2 %	566	0,3 %	7 833	1,5 %	0	196 172	9,7 %
Oseania	3 618	0,3 %		0,0 %		0,0 %	0	3 618	0,2 %
Global	292 153	22,2 %	23 126	14,1 %	325 767	63,6 %	10 813	651 859	32,2 %
Total	1 318 264	100,0 %	164 563	100,0 %	512 453	100,0 %	28 794	2 024 075	100,0 %
Hvorav MUL*	564 066	42,8 %	24 023	14,6 %	84 183	16,4 %	17 153	689 425	34,1 %

* MUL = Minst Utviklede Land

Støtte gjennom Norad til multi-laterale organisasjoner i 2007

Avtalepartner	Kap	post	Tema	Forbruk 2006 (NOK 1000)		
				Multi-bi	Multi	Totalt
ACBF - African Capacity Building Foundation	165	70	Kapasitetsbygging innen økonomi-området	15 000		15 000
CGIAR - Consultative Group on International Agricultural Research	170	81	Landbruksforskning		80 500	80 500
FAO - Food and Agricultural Organization of the United Nations	165	71	Miljø/Fiskeri Nye "Nansen" programmet	18 530		18 530
	165	71	Miljø/Fiskeri Nye "Nansen" programmet - tilleggsmidler	3 500		3 500
GAVI - Global Alliance for Vaccines and Immunization	170	76	Evaluering - helse/vaksinereletert arbeid	1 800		1 800
IDLO - International Development Law Organization	160	75	Kapasitetsbygging for juss-sektoren	3 500		3 500
IFC - International Finance Corporation	165	71	Petroleum - opplæringscenter (Nigeria)	3 300		3 300
INFOSA - INFOPECHE Unit for Southern African Countries	165	1	Næringsutvikling - regionalt seminar	50		50
ITC - International Trade Center	161	70	Handel - kapasitetsbygging	500		500
IUCN - The World Conservation Union	160	75	Miljø - programstøtte		15 000	15 000
	160	75	Miljø	5 000		5 000
OECD/DAC	160	75	Paris21 - statistikk-kapasitet og kompetanse	1 500		1 500
SADCAS - Southern African Dev't Community Accreditation Service	161	70	Næringsutvikling	1 000		1 000
UNDP - UN Development Programme	165	71	Petroleumforvaltning (Cambodia)	1 004		1 004
UNIDO - UN Industrial Development Organisation	161	70	Handel - sertifisering	1 800		1 800
	161	70	Handel - kapasitetsbygging (SAARC-området)	488		488
	161	70	Handel - kapasitetsbygging (SAARC-området) Fase 2	4 000		4 000
	161	70	Næringsutvikling (Mekong 2)	4 000		4 000
	161	70	Handel - kvalitets-sertifisering	2 100		2 100
	161	70	Handel - kapasitetsbygging (Øst-Afrika)	6 400		6 400
World Bank	165	1	Petroleum	3 200		3 200
Totalt				76 673	95 500	172 173

Bilateral bistand (inkl. multi-bi) gjennom Norad i 2007 fordelt på DAC-sektorer

DAC sektor (*)		Total	Prosent
111	Education, level unspecified	59 708	2,9 %
112	Basic education	95 179	4,7 %
113	Secondary education	10 288	0,5 %
114	Post-secondary education	180 152	8,9 %
	Total education	345 326	17,1 %
121	Health, general	114 086	5,6 %
122	Basic health	76 521	3,8 %
	Total health	190 608	9,4 %
130	Population policies/programmes and reproductive health	124 001	6,1 %
	Of which 130.40- STD control including HIV/Aids	106 448	5,3 %
140	Water supply and sanitation	98 962	4,9 %
151	Government and civil society, general	408 223	20,2 %
152	Conflict prevention and resolution, peace and security	8 746	0,4 %
160	Other social infrastructure and services	147 243	7,3 %
	Of which 160.64 - Social mitigation and HIV/Aids	14 567	0,7 %
210	Transport and storage	8 016	0,4 %
220	Communications	7 949	0,4 %
230	Energy generation and supply	72 846	3,6 %
240	Banking and financial services	47 132	2,3 %
250	Business and other services	11 969	0,6 %
311	Agriculture	62 481	3,1 %
312	Forestry	4 167	0,2 %
313	Fishing	43 277	2,1 %
321	Industry	24 432	1,2 %
322	Mineral resources/ mining	186	0,0 %
331	Trade policy and regulations	37 989	1,9 %
332	Tourism	161	0,0 %
410	General environmental protection	106 218	5,2 %
430	Other multisector	163 246	8,1 %
530	Other commodity assistance	248	0,0 %
720	Other emergency and distress relief	4 298	0,2 %
730	Reconstruction relief	91	0,0 %
998	Unallocated/unspecified	106 261	5,2 %
Grand Total		2 024 075	100,0 %

(*) DAC-sektor angir hvilket område innen mottakerens økonomiske eller sosiale struktur bistanden hovedsakelig er med å støtte.

Norad

Direktoratet for utviklingssamarbeid
Norwegian Agency for Development Cooperation

Postadresse

Postboks 8034 Dep, NO-0030 OSLO

Besøksadresse

Ruseløkkveien 26, Oslo, Norway

Tel: +47 22 24 20 30

Fax: +47 22 24 20 31

postmottak@norad.no

www.norad.no

